

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМ. С.З. ГЖИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Освітній ступінь «Магістр»

на тему:

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Виконала: студентка 2 курсу, групи Ек-61

Спеціальності 051 «Економіка»
(шифр і назва)

Баран Анастасія Василівна

Керівник: Сиротюк Г. В., к.е.н., доцент
(Прізвище та ініціали)

Рецензент: _____
(Прізвище та ініціали)

ЛЬВІВ 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМ. С.З. ГЖИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ**

Освітній ступінь Магістр
Спеціальність 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
економіки

(підпис)
Сиротюк Г. В.
(прізвище, ім'я, по батькові)

«14» березня 2025 року

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу студентці
Баран Анастасії Василівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Соціально-економічне обґрунтування підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

керівник роботи: Сиротюк Г. В., к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЛНУВМБ ім. С. З. Гжицького № 194-4 від 14 березня 2025 р.

2. Строк подання студентом роботи до «5» грудня 2025 року

3. Вихідні дані до роботи нормативно-законодавчі акти, літературні джерела, дані сільськогосподарських підприємств, статистична звітність.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ

Розділ 1. Теоретико-методичні засади формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

1.1. Економічна сутність та значення інвестиційної привабливості підприємств

1.2. Фактори та методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств

1.3. Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в сільському господарстві

Розділ 2. Аналіз сучасного стану інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

2.1. Загальна характеристика діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємств як основи інвестиційної привабливості

2.3. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Розділ 3. Напрями підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

3.1. Формування позитивного іміджу та підвищення рівня соціальної відповідальності підприємств

3.2. Інструменти державного регулювання для підвищення інвестиційної привабливості підприємств

3.3. Розвиток інноваційних технологій та їх вплив на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств

Висновки

Список використаних джерел

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): рисунки, таблиці, схеми

6. Дата видачі завдання «14» березня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи
1.	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі КР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану (складання програми; написання пояснювальної записки; підготовка картографічних матеріалів для КР).	березень-липень 2025 р.
2.	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	серпень-вересень 2025 р.
3.	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи. Написання економічної частини роботи; висновків і пропозицій з реалізації роботи; кінцеве редагування пояснювальної записки; оформлення кінцевого варіанту роботи та інших графічних матеріалів, які представляються до захисту в ЕК).	жовтень 2025 р.
4.	Кінцеве оформлення кваліфікаційної роботи (здача пояснювальної записки керівнику КР; виправлення його зауважень; здача КР на рецензування; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	листопад 2025 р.
5.	Підготовка до захисту в ЕК. Пробний захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником КР; виправлення зауважень у графічній частині).	грудень 2025 р.

Студентка

_____ (підпис)

Баран А. В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Сиротюк Г. В.

(прізвище та ініціали)

УДК: 338.43:631 (477.83)

Кваліфікаційна робота: 91 ст. текст. част., 10 рис., 21 табл., 95 літературних джерел.

Баран А. В. – Кваліфікаційна робота. Кафедра економіки. – Львів, Львівський НУВМБ ім. С. З. Гжицького, 2025.

У вступній частині кваліфікаційної роботи обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методику дослідження.

У першому розділі досліджено теоретико-методичні засади формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Розкрито економічну сутність та значення інвестиційної привабливості, визначено основні фактори та методи її оцінки, проаналізовано нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в аграрному секторі.

Другий розділ присвячений аналізу сучасного стану інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Надано загальну характеристику діяльності підприємств Львівської області, проведено оцінку їх фінансово-економічного стану як основи інвестиційної привабливості, а також здійснено комплексну оцінку інвестиційної привабливості аграрних підприємств.

У третьому розділі запропоновано напрями підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Серед основних заходів виділено формування позитивного іміджу та підвищення рівня соціальної відповідальності, використання державних інструментів регулювання, а також впровадження інноваційних технологій і їх вплив на інвестиційну привабливість підприємств.

На основі проведених досліджень сформульовано висновки та практичні пропозиції.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, інвестиційна привабливість, інновації, державне регулювання, соціальна відповідальність.

АНОТАЦІЯ

Розкрито теоретико-методичні підходи до формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано економічну суть, роль та ключові детермінанти інвестиційної привабливості, а також розглянуто сучасні методи її вимірювання й нормативно-правове забезпечення інвестиційних процесів у аграрному секторі. Здійснено оцінювання поточного рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області, включно з аналізом їхнього фінансово-економічного стану та проведенням комплексної інтегральної оцінки. Обґрунтовано напрями підвищення інвестиційної привабливості, серед яких формування позитивної репутації та посилення соціальної відповідальності, активізація використання державних регуляторних інструментів, а також упровадження інноваційних технологій.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, інвестиційна привабливість, інновації, державне регулювання, соціальна відповідальність.

ANNOTATION

The theoretical and methodological approaches to forming the investment attractiveness of agricultural enterprises are revealed. The economic essence, role, and key determinants of investment attractiveness are analyzed, along with modern methods of its measurement and the regulatory and legal framework supporting investment processes in the agricultural sector. An assessment of the current level of investment attractiveness of agricultural enterprises in the Lviv region has been conducted, including an analysis of their financial and economic condition and the implementation of a comprehensive integrated evaluation. The directions for enhancing investment attractiveness are substantiated, among which are building a positive reputation and strengthening social responsibility, intensifying the use of state regulatory instruments, and introducing innovative technologies.

Keywords: agricultural enterprises, investment attractiveness, innovations, state regulation, social responsibility.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ 1. Теоретико-методичні засади формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.....	10
1.1. Економічна сутність та значення інвестиційної привабливості підприємств.....	10
1.2. Фактори та методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств.....	16
1.3. Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в сільському господарстві	23
Розділ 2. Аналіз сучасного стану інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.....	30
2.1. Загальна характеристика діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області.....	30
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємств як основи інвестиційної привабливості.....	36
2.3. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.....	47
Розділ 3. Напрями підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.....	55
3.1. Формування позитивного іміджу та підвищення рівня соціальної відповідальності підприємств	55
3.2. Інструменти державного регулювання для підвищення інвестиційної привабливості підприємств.....	62
3.3. Розвиток інноваційних технологій та їх вплив на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств.....	68
Висновки	76
Список використаних джерел.....	80

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні умови функціонування аграрного сектору економіки України характеризуються високим рівнем невизначеності, обмеженістю фінансових ресурсів, зростанням конкуренції та необхідністю інтеграції до європейського економічного простору. За цих обставин підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств набуває стратегічного значення, адже саме інвестиції забезпечують оновлення матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних технологій, зростання продуктивності праці та конкурентоспроможності продукції.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що залучення інвестицій у сільське господарство є одним із ключових чинників сталого розвитку регіональної економіки. Зокрема, Львівська область має сприятливі природно-кліматичні умови, розвинену інфраструктуру та трудовий потенціал, однак рівень інвестиційної активності в аграрному секторі залишається недостатнім. Це обумовлює необхідність наукового обґрунтування соціально-економічних механізмів підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств регіону.

Вагомий вклад у аналіз та оцінку інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств внесли такі науковці: Д. Аранчій, Т. Китайчук, О. Пилипенко, К. Кримаренко, О. Статник, В. Даньків, Т. Лівощко, К. Моргунова, Д. Бутенко, В. Ходаківський, І. Ткачук, Р. Скалюк, А. Косенко, В. Руденко, Г. Сиротюк, Н. Козяр та інші. Їх дослідження містять цінні рекомендації щодо визначення факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств та країни загалом. Проте потребують ґрунтовнішого дослідження питання інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств на регіональному рівні та особливо в умовах сьогодення.

Метою кваліфікаційної роботи є соціально-економічне обґрунтування напрямів підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області в умовах трансформаційної економіки.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну суть інвестиційної привабливості підприємств;
- розглянути фактори та методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств;
- охарактеризувати сучасний стан інвестиційної привабливості підприємств;
- провести аналіз фінансово-економічного стану підприємств;
- здійснити оцінку інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств;
- запропонувати напрями підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

Об'єктом дослідження є сільськогосподарські підприємства Львівської області, які функціонують у сучасних умовах ринкової конкуренції.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів формування і реалізації заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано такі методи: діалектичний – для вивчення економічних явищ у їх взаємозв'язку та розвитку; абстрактно-логічний – для узагальнення теоретичних положень; статистичний і графічний – для аналізу динаміки основних показників діяльності підприємств; аналітичний і порівняльний – для визначення факторів, що впливають на рівень інвестиційної активності. *Інформаційною базою* кваліфікаційної роботи послужили праці науковців, нормативно-

законодавчі акти, дані річної звітності сільськогосподарських підприємств, дані Головного управління статистики у Львівській області, літературні джерела.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в подальшому розвитку напрямів підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств:

дістали подальшого розвитку:

- узагальнено сутність поняття «інвестиційна привабливість»;
- методичні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств з урахуванням соціально-економічних чинників регіонального розвитку;
- стратегічні підходи до формування інвестиційного іміджу;
- напрями підвищення рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств через впровадження інноваційних технологій.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості їх використання органами місцевого самоврядування, інвесторами та керівниками сільськогосподарських підприємств для розроблення програм підвищення інвестиційної активності, удосконалення інвестиційної стратегії та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору Львівщини.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічна сутність та значення інвестиційної привабливості підприємства

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються високим рівнем конкуренції, нестабільністю ринкового середовища та динамічними процесами глобалізації, питання забезпечення інвестиційної привабливості підприємства набуває особливої актуальності. Ефективне залучення інвестицій є основою сталого розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення довгострокового економічного зростання. Інвестиційна привабливість виступає важливим індикатором фінансово-економічного стану підприємства та визначає його здатність викликати інтерес у потенційних інвесторів.

Поняття інвестиційної привабливості є комплексною економічною категорією, що відображає сукупність характеристик підприємства, які визначають доцільність і безпечність вкладення капіталу в його діяльність. Вона охоплює не лише фінансові показники, але й організаційні, управлінські, виробничі, маркетингові та соціально-економічні аспекти функціонування підприємства.

Інвестиційна привабливість, на думку Т. Китайчук, є комплексною оцінкою та характеристикою фінансового, економічного та правового середовища країни чи підприємства, яка вказує на його здатність привертати та утримувати інвестиції [1].

З позицій економічної теорії, інвестиційна привабливість підприємства – це узагальнююча оцінка рівня його розвитку, стабільності, фінансової

стійкості, рентабельності, ефективності управління та перспектив зростання. Вона характеризує співвідношення між потенційним прибутком від інвестування і рівнем ризику, який супроводжує ці вкладення [2].

З практичної точки зору, інвестиційна привабливість визначає, наскільки підприємство здатне забезпечити інвесторам бажаний рівень доходності на вкладений капітал, з урахуванням часу, ризиків і ліквідності активів. Важливими складовими цієї категорії є також імідж підприємства, його репутація на ринку, прозорість фінансової звітності, рівень корпоративного управління, інноваційний потенціал і здатність до адаптації в умовах мінливого середовища.

Д. Аранчій аналізує інвестиційну привабливість як ступінь ймовірності досягнення інвестиційних цілей, досліджує ключові фактори, що її визначають та розглядає, як ці фактори впливають на рішення інвесторів щодо вкладення коштів у підприємства [3].

В Україні поняття «інвестиційної привабливості», на законодавчому рівні, було вперше розкрито в «Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організації». Цей документ визначив основні підходи до оцінювання сукупності показників, що характеризують фінансово-економічний стан підприємства, ефективність його діяльності, рівень платоспроможності, ліквідності, ділової активності, рентабельності та інші параметри, які впливають на рішення потенційних інвесторів.

Інвестиційна привабливість у цій методиці розглядається як узагальнена характеристика підприємства, що відображає його здатність забезпечити ефективне використання вкладених коштів і мінімізувати ризики для інвестора. Вона формується під впливом як внутрішніх факторів (структура капіталу, рівень прибутковості, інноваційність виробництва), так і зовнішніх – макроекономічних умов, податкової політики, політичної стабільності, розвитку інфраструктури тощо [4].

Хоча ця методика була розроблена у 1998 році, її положення залишаються актуальними і нині, оскільки забезпечують основу для подальшого вдосконалення підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємств у сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації економіки. Науковці у своїх дослідженнях приділяли достатньо уваги розкриттю сутності поняття «інвестиційна привабливість» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Поняття «інвестиційна привабливість» у наукових публікаціях

№ з/п	Автор	Визначення
1	О. І. Пилипенко	Інвестиційна привабливість - системна сукупність перспективних можливостей вкладення коштів для отримання економічних вигід у майбутньому; суб'єктивно оцінювана інвестором, агрегована за рівнями
2	A. G. Goncharuk S. Karavan	Інвестиційна привабливість - характеристика, що відображає спроможність об'єкта залучати інвестиції; оцінюється за методиками, що поєднують кількісні й якісні показники.
3	К. М. Крамаренко	Інвестиційна привабливість підприємства - інтегральна сукупність критеріїв (фінансових, виробничих тощо), що характеризують переваги й ризики інвестування в підприємство з позиції інвестора.
4	О. Ilyash (2020)	Інвестиційна привабливість підприємства - характеристика, яка дозволяє оціночними параметрами визначити соціально-економічну й правову привабливість та інвестиційні ризики на макро-, мезо- і мікрорівнях.
5	О. Ситник	Інвестиційна привабливість - це сукупність умов, факторів та характеристик економічної системи, які визначають доцільність і вигідність вкладення капіталу в певну галузь, підприємство чи регіон.
6	Г. О. Швиданенко М. О. Будяєв	Інвестиційна привабливість підприємств - поняття, що охоплює сукупність умов і показників для вирішення питання доцільності інвестування; уточнено як окрема категорія в межах підприємства.
7	О. Золотарьова	Інвестиційна привабливість держави - узагальнена характеристика соціальних, економічних, організаційно-правових, політичних, інституціональних передумов, що визначають ступінь привабливості країни чи регіону для інвестування.
8	О. Очерідко Л. Тоньких	Інвестиційна привабливість підприємства - системна сукупність економічних показників окремого підприємства, що визначають доцільність інвестування; охоплює економічне, політичне, інформаційне та екологічне середовище.

Джерело: складено автором на основі [5-12]

Виходячи з трактувань науковців вважаємо, що інвестиційна привабливість є багатовимірним показником, який інтегрує фінансові, організаційні та ринкові характеристики підприємства, визначаючи його місце в системі інвестиційних відносин.

Інвестиційна привабливість відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємства. Вона є основою для формування позитивного іміджу серед інвесторів, кредиторів, ділових партнерів і споживачів. Високий рівень інвестиційної привабливості дозволяє підприємству розширювати джерела фінансування, знижувати вартість залученого капіталу та забезпечувати стійкий розвиток.

По-перше, інвестиційна привабливість є передумовою залучення фінансових ресурсів. Підприємства, які демонструють стабільне зростання доходів, ефективне використання активів і високу рентабельність, мають більше шансів отримати інвестиції як від внутрішніх, так і від зовнішніх інвесторів.

По-друге, вона сприяє зміцненню конкурентоспроможності. Завдяки інвестиціям підприємство має змогу впроваджувати інноваційні технології, оновлювати основні засоби, удосконалювати організаційну структуру управління та підвищувати якість продукції. Це, у свою чергу, забезпечує йому стійкі позиції на ринку.

По-третє, інвестиційна привабливість впливає на стратегічний розвиток підприємства. Залучення інвестицій дозволяє реалізовувати довгострокові проекти, спрямовані на диверсифікацію діяльності, розширення асортименту, вихід на нові ринки збуту та посилення експортного потенціалу.

Інвестиційна привабливість є багатокомпонентною системою, яка включає низку складових, а саме: фінансову, виробничу, управлінську, маркетингову, соціально-економічну та інституційно-правову (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Складові інвестиційної привабливості

Джерело: побудовано на основі [13, 14].

Аналізуючи складові можна зауважити роль кожної:

1. Фінансова складова визначає спроможність підприємства генерувати прибуток і гарантувати повернення інвестицій.
2. Виробнича (технологічна) складова відображає потенціал підприємства до зростання та модернізації.
3. Управлінська складова свідчить про здатність підприємства ефективно реалізовувати інвестиційні проєкти.
4. Маркетингова складова характеризує перспективи зростання попиту на продукцію чи послуги.
5. Соціально-економічна складова позитивно впливає на імідж підприємства та його довгострокову стабільність.
6. Інституційно-правова складова забезпечує довіру інвесторів та зменшує ризики інвестицій.

Висока інвестиційна привабливість також позитивно впливає на репутацію підприємства. Інвестори охочіше співпрацюють із тими підприємствами, які мають прозору звітність, ефективну систему управління ризиками та соціально відповідальну позицію. Це формує довіру до підприємства, зміцнює його партнерські відносини та підвищує стійкість до зовнішніх викликів.

З макроекономічної точки зору, інвестиційна привабливість окремих підприємств впливає на розвиток регіональної та національної економіки загалом. Чим більше підприємств є привабливими для інвесторів, тим активніше відбуваються процеси нагромадження капіталу, технологічного оновлення виробництва, створення нових робочих місць і підвищення рівня життя населення [15]. Отже, інвестиційна привабливість виступає одним із ключових чинників економічного зростання держави.

Значення інвестиційної привабливості важко переоцінити, оскільки вона безпосередньо впливає на темпи розвитку підприємства, його фінансову

самостійність, конкурентоспроможність і довгострокову стабільність. У сучасних умовах господарювання підвищення інвестиційної привабливості має стати пріоритетом стратегічного управління, адже саме від здатності залучати й ефективно використовувати інвестиційні ресурси залежить успішність економічної діяльності підприємства в майбутньому.

Високий рівень інвестиційної привабливості сприяє: залученню внутрішніх і зовнішніх інвестицій; зміцненню конкурентних переваг; сталому розвитку підприємства у довгостроковій перспективі.

1.2. Фактори та методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств

Фактори інвестиційної привабливості підприємств визначаються комплексом економічних, фінансових, організаційних та ринкових характеристик, які впливають на рішення інвесторів щодо вкладення коштів. Одним із ключових аспектів є фінансова стабільність підприємства: наявність позитивної динаміки прибутку, ліквідність активів, ефективне управління витратами та стійка структура капіталу створюють відчуття безпеки для потенційних інвесторів. Важливим є також ринкове становище підприємства – його частка на ринку, конкурентні переваги та здатність адаптуватися до змін попиту. Не менш значущим фактором є управлінський потенціал, який включає професіоналізм керівництва, стратегічне бачення розвитку, прозорість управлінських процесів та корпоративну культуру. Технічний рівень виробництва та інноваційна спроможність підприємства теж відіграють важливу роль: сучасні технології, автоматизація, впровадження нових продуктів чи послуг підвищують ефективність діяльності та привабливість для інвестицій. Крім того, значення мають зовнішні умови – політична стабільність, регуляторне середовище, доступ до фінансових ринків та податкові стимули, які впливають на ризики та

прогнозованість доходності вкладень. У комплексі ці фактори формують загальне враження інвестора про потенціал підприємства та його здатність забезпечувати довгостроковий прибуток (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Фактори інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Група факторів	Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
1. Економічні	- Загальний стан економіки країни - Рівень інфляції - Валютна стабільність - Податкова політика держави - Доступність кредитних ресурсів - Рівень державної підтримки аграрного сектору	- Фінансові результати діяльності - Рентабельність виробництва - Структура капіталу - Ліквідність і платоспроможність - Рівень собівартості продукції - Диверсифікація доходів
2. Політико-правові	- Політична стабільність у країні - Законодавча база щодо інвестицій і земельних відносин - Захист прав інвесторів - Антикорупційна політика - Державне регулювання цін і субсидій	- Юридична прозорість підприємства - Наявність чіткої структури управління - Виконання законодавчих норм і стандартів - Репутація підприємства
3. Соціально-демографічні	- Рівень зайнятості в регіоні - Міграційні процеси - Рівень життя населення - Демографічна ситуація	- Кваліфікаційний рівень персоналу - Соціальні гарантії працівникам - Корпоративна культура - Мотивація праці
4. Природно-екологічні	- Кліматичні умови - Якість ґрунтів - Екологічна ситуація в регіоні - Доступність природних ресурсів	- Раціональне використання земельних і водних ресурсів - Екологічна безпечність виробництва - Наявність системи екологічного моніторингу
5. Технологічні	- Державна підтримка інновацій - Доступ до нових технологій і техніки - Розвиненість аграрної інфраструктури (логістика, енергетика)	- Рівень технологічного забезпечення - Інноваційність виробничих процесів - Автоматизація й цифровізація діяльності - Впровадження енергоефективних технологій

Продовження табл. 1.2

6. Ринкові	- Кон'юнктура аграрного ринку - Рівень конкуренції - Експортні можливості - Доступ до ринків збуту	- Маркетингова стратегія підприємства - Якість і конкурентно-спроможність продукції - Диверсифікація каналів збуту - Партнерські зв'язки та репутація на ринку
7. Інституційно-організаційні	- Розвиненість інституцій інвестиційної інфраструктури (банки, біржі, фонди) - Наявність дорадчих і кооперативних об'єднань - Інвестиційний імідж регіону	- Ефективність системи управління - Організаційна структура підприємства - Гнучкість до змін - Прозорість управлінських рішень

Джерело: узагальнено на основі [16-20]

На зовнішні фактори підприємство не має прямого впливу, але вони суттєво накладають свій відбиток на інвестиційну привабливість, тоді як внутрішні фактори – це ті, на які підприємство може впливати безпосередньо через управлінські рішення.

Внутрішні фактори, що впливають на оцінку інвестиційної привабливості підприємства, мають широке спрямування та визначаються конкретною метою інвестування коштів інвесторів.

Інвестиційну привабливість можна класифікувати за певними ознаками, основні з них наведено в табл. 1.3.

Більшість науковців наголошують, що фінансові ресурси підприємства є одним із ключових чинників його інвестиційної привабливості. Фінансовий стан підприємства виступає обов'язковим елементом оцінювання рівня привабливості, а його аналіз є складовою більшої частини методик оцінки [22].

Не менш важливою складовою інвестиційної привабливості є оцінка виробничого потенціалу підприємства, адже вона відображає наявність, можливості та ефективність використання виробничих ресурсів.

Таблиця 1.3

Класифікація інвестиційної привабливості

Ознака класифікації	Види інвестиційної привабливості
За масштабом	- Макроекономічна - Мезоекономічна - Мікроекономічна
За об'єктом інвестування	- Галузева - Регіональна - Підприємницька - Фінансова
За видом інвестицій	- Пряма - Портфельна - Реальна - Інтелектуальна
За джерелами інвестицій	- Внутрішня - Іноземна
За часом реалізації	- Короткострокова - Довгострокова
За рівнем ризику	- Високоризикова - Середньоризикова - Низькоризикова
За метою інвестора	- Стратегічна - Тактична
За джерелом формування привабливості	- Об'єктивна - Суб'єктивна
За рівнем оцінювання	- Залежно від характеру дальшого функціонування об'єкта оцінювання - Незалежне функціонування об'єкта оцінювання

Джерело: узагальнено і доповнено на основі [21]

Подальший розвиток підприємства значною мірою залежить від рівня професіоналізму менеджменту та ефективності управління. Саме тому якість управління є одним із важливих критеріїв для інвесторів під час ухвалення рішень. Цей чинник визначається наявністю чіткої стратегії розвитку та її відповідністю діяльності організації, рівнем оптимізації бізнес-процесів, якістю взаємодії з постачальниками й споживачами, а також ринковою значущістю підприємства.

Дослідження ринкової стійкості допомагає інвесторам сформулювати уявлення про спроможність підприємства розвиватися та стабільно

функціонувати, оцінити ефективність маркетингового управління, а також визначити потенціал виходу на нові ринки або збереження стійких позицій на наявному.

У сільськогосподарських підприємствах оцінювання інвестиційної привабливості має свою специфіку – врахування кліматичних, земельних, технологічних, виробничих та екологічних факторів поряд з фінансово-економічними.

Оцінка інвестиційної привабливості дозволяє інвестору чи керівництву підприємства здійснити порівняння об'єктів, виявити слабкі і сильні сторони, вибрати пріоритетні напрями інвестування та сформувані стратегію підвищення привабливості.

Всі методи, які використовуються для оцінки інвестиційної привабливості підприємства, можна розділити на три групи: кількісні, якісні та інтегровані.

Кількісні (аналітичні) методи спираються на економіко-фінансові показники, статистичні дані та розрахунки. Вони широко застосовуються для оцінки фінансового стану підприємства, рівня ризику та прибутковості. Серед таких методів можна виділити [23]:

- 1) методи, що базуються на фінансовому аналізі;
- 2) методи з урахуванням дисконтованих грошових потоків (DCF-підхід) - чиста приведена вартість (NPV), внутрішня норма доходності (IRR), термін окупності;
- 3) рейтинговий метод.

Для сільськогосподарських підприємств важливо врахувати такі показники: продуктивність земельних угідь, валовий збір, собівартість виробництва продукції, частка сільськогосподарських культур з високою доданою вартістю, стійкість до кліматичних ризиків, рівень технологічного оновлення тощо.

Якісні методи оцінювання передбачають врахування нематеріальних, немонетарних чинників, що впливають на привабливість підприємства як об'єкта інвестування: оцінка управлінської команди підприємства, її стратегічних орієнтирів, досвіду, рівня корпоративного управління; оцінка ринкових перспектив: рівень конкуренції, стабільність попиту на продукцію, можливість диверсифікації виробництва, експортний потенціал; оцінка ризиків і невизначеності (кліматичні ризики, земельне законодавство, доступ до ресурсів), інфраструктурні обмеження, логістика); інноваційний потенціал, екологічна та соціальна відповідальність підприємства [24].

Якісні методи часто базуються на експертних оцінках, анкетуваннях, бінарних або багатокритеріальних системах оцінки. Наприклад, одним із підходів є класифікація за етапами життєвого циклу підприємства та врахування конкурентного середовища [25].

Важлива роль належить інтегрованим (комплексним) методам, оскільки ні кількісні, ні якісні методи самотійно не дають повного уявлення про інвестиційну привабливість.

На думку І. Доценко та Л. Матвійчук оцінювати рівень інвестиційної привабливості варто з використанням інтегрального показника – коли за допомогою зваженої суми (або іншої агрегації) фінансових і нефінансових показників формується один загальний індекс привабливості [26].

Для сільськогосподарського підприємства застосування інтегрованого підходу дозволяє врахувати: фінансову спроможність, виробничий потенціал (з урахуванням земельного та технічного ресурсу), інноваційність, екологічність, ризики, ринкову ситуацію. Це забезпечує більш комплексну оцінку і порівняння різних підприємств [27].

Таким чином, комплексна оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства має спиратися на поєднання кількісних та якісних критеріїв. Оптимальним є використання інтегрального підходу,

який дає змогу врахувати всі аспекти функціонування підприємства, а також адаптувати методику до особливостей аграрного сектору, таких як сезонність, природна залежність і високий рівень ризиків.

Методи, які використовуються в інвестиційному аналізі, подамо в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Характеристика методів оцінки інвестиційних проєктів

№ з/п	Метод оцінки інвестиційного проєкту	Економічна сутність методу	Характеристика для застосування в сільськогосподарських підприємствах
1	Метод чистої приведеної вартості (NPV – Net Present Value)	Базується на дисконтуванні грошових потоків за ставкою, що відображає очікуваний рівень позичкового відсотка на фінансовому ринку; показує різницю між теперішньою вартістю надходжень і витрат.	Дає змогу визначити абсолютний економічний ефект проєкту з урахуванням зміни вартості грошей у часі; доцільний для оцінки середньота довгострокових інвестицій у виробничі потужності, техніку, біоенергетичні об'єкти.
2	Метод визначення строку окупності інвестицій (PP – Payback Period)	Визначає тривалість періоду, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює сумі первинних вкладень.	Простий у застосуванні, дозволяє оцінити швидкість повернення інвестицій; актуальний для аграрних проєктів із високою сезонністю та обмеженим інвестиційним циклом.
3	Метод внутрішньої норми прибутковості (IRR – Internal Rate of Return)	Визначає ставку дисконтування, за якої чиста приведена вартість (NPV) дорівнює нулю; характеризує межу дохідності інвестиційного проєкту.	Дозволяє порівняти дохідність інвестицій із альтернативними варіантами фінансування; доцільний при виборі між декількома проєктами у тваринництві, рослинництві чи переробці.
4	Метод індексу рентабельності (PI – Profitability Index) та коефіцієнта ефективності інвестицій (ARR – Accounting Rate of Return)	PI – співвідношення дисконтованого чистого доходу до стартових інвестицій; ARR – відношення середньорічного прибутку до середнього значення інвестицій.	Дає змогу оцінити відносну прибутковість інвестицій; застосовується для оцінки рентабельності вкладень у технічне переоснащення, нові технології, логістичні рішення.

Продовження таблиці 1.4

5	Інтегральний метод (узагальнюючий показник)	Формує єдиний інтегральний показник інвестиційної привабливості на основі системи коефіцієнтів і вагових коефіцієнтів, що враховують характер кредитування та терміни окупності.	Дозволяє здійснити комплексну оцінку фінансового стану аграрного підприємства та визначити його інвестиційну привабливість з урахуванням специфіки галузі.
6	Комплексно-рейтингова оцінка інвестиційної привабливості	Полягає у побудові рейтингу підприємств за сукупністю фінансових, виробничих і соціально-економічних критеріїв, що характеризують здатність залучати та ефективно використовувати інвестиції.	Найбільш придатний для галузевих порівнянь, інвестиційного моніторингу, державних і приватних рейтингів агропідприємств.

Джерело: узагальнено на основі [28, 29]

Отже, оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств – це комплексний процес, що об’єднує кількісні та якісні підходи з використанням інтегрованих методик. Для аграрного сектору особливо важливо враховувати виробничо-технологічні, кліматичні, земельні та ринкові специфіки. Використання адаптованої методики дозволяє підприємству оцінити свою позицію на ринку, підготуватися до залучення інвестицій, підвищити привабливість для потенційних інвесторів.

1.3. Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в сільському господарстві

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції України до світового економічного простору важливим є створення сприятливого правового середовища, яке б регулювало інвестиційні процеси, гарантувало захист прав інвесторів і стимулювало надходження капіталу в аграрну галузь.

Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в сільському господарстві - це сукупність законодавчих та підзаконних актів, які регулюють правові, економічні, організаційні й фінансові засади

залучення, використання та захисту інвестицій. Ця система є багаторівневою і охоплює як загальні акти, що регулюють інвестиційну діяльність у всіх секторах економіки, так і спеціальні норми, спрямовані безпосередньо на аграрну сферу.

А. Косенко зауважує, що законодавство України щодо інвестиційної діяльності складається із сукупності нормативно-правових актів, формується під впливом як внутрішніх економічних трансформацій, так і зовнішніх інтеграційних процесів. На думку науковця, головною особливістю інвестиційного законодавства є його фрагментарність і динамічність, що зумовлено постійним оновленням нормативної бази відповідно до потреб економіки та міжнародних стандартів [30].

Основні етапи становлення законодавчої бази державного регулювання інвестиційних процесів подані в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Основні етапи становлення нормативно-правової бази державного
регулювання інвестиційних процесів в Україні

Етапи	Сутність
Початковий етап (1991–1994 рр.)	Формування правового режиму залучення капіталу
Інституційне становлення (1995–2000 рр.)	Створення спеціальних (вільних) економічних зон
Гармонізаційний етап (2001–2010 рр.)	Початок адаптації законодавства до норм ЄС
Євроінтеграційний етап (2011–2020 рр.)	Розвиток державно-приватного партнерства
Сучасний етап (з 2021 р.)	Розвиток електронних сервісів для інвесторів Гармонізація законодавства з інвестиційними директивами ЄС

Джерело: побудовано автором на основі законодавчих актів України

Базовим нормативним актом, що регулює інвестиційні процеси в Україні, є Закон України «Про інвестиційну діяльність». У ньому визначено основні принципи інвестування: рівність прав суб'єктів інвестиційної

діяльності, захист прав інвесторів, свобода вибору об'єктів і форм інвестування, цільове та ефективне використання інвестицій, дотримання екологічних, санітарних і соціальних норм. Закон також закріплює поняття державного, приватного, іноземного та спільного інвестування, а також гарантії від незаконного втручання державних органів у діяльність інвесторів [31].

Значний вплив на інвестиційну діяльність мають Податковий кодекс України та Бюджетний кодекс України, які встановлюють податкові стимули для інвесторів, визначають порядок надання державних дотацій, субсидій і компенсаційних механізмів для аграрного сектору. Податкові пільги, зокрема зниження ставки податку на прибуток або звільнення від сплати мита на імпортоване обладнання, сприяють модернізації виробництва та залученню капіталу в аграрний бізнес [32, 33].

У контексті залучення іноземних інвестицій ключовими актами є Закон України «Про режим іноземного інвестування» та Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність». Вони визначають порядок реєстрації, оподаткування та репатріації прибутків іноземних інвесторів, а також гарантії недоторканності іноземного капіталу. Для аграрної галузі це особливо важливо, оскільки значна частка технологічних інновацій, обладнання та фінансових ресурсів надходить саме з-за кордону [34, 35].

Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» **регулює** процес передачі технологій, що є важливою складовою інвестиційної діяльності, особливо у сфері інновацій, **а саме:** визначає суб'єктів і об'єкти трансферу технологій; встановлює вимоги до укладення договорів про передачу технологій; передбачає державну підтримку інноваційних проєктів [36].

Значну роль відіграє Закон України «Про інноваційну діяльність», який спрямований на стимулювання інвестицій в інновації: визначає пріоритетні

напрями інноваційної діяльності; встановлює форми державної підтримки інноваційних проектів (податкові пільги, кредити, дотації тощо); сприяє формуванню інноваційного ринку [37].

Закон України «Про державно-приватне партнерство» направлений на залучення приватних інвестицій у проекти державного значення. Даний документ визначає форми та механізми співпраці держави й бізнесу, встановлює умови реалізації інвестиційних проектів на основі партнерства, гарантує інвесторам стабільність умов співпраці з державою [38].

Для підприємств аграрної галузі особливе значення має Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України», який регламентує форми та напрями державної допомоги аграрним виробникам. Серед них – часткова компенсація вартості техніки, пільгове кредитування, субсидії на розвиток тваринництва та садівництва, підтримка інноваційних проектів. Ці інструменти прямо впливають на інвестиційну активність у галузі, знижуючи фінансові ризики для підприємств [39].

Іншим важливим документом є Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», який створює правові умови для страхування ризиків, пов'язаних із природними катаклізмами та коливаннями ринку. Наявність системи агрострахування є важливою умовою для інвесторів, оскільки гарантує стабільність доходів і знижує невизначеність у плануванні діяльності [40].

У межах реалізації стратегічного курсу на сталий розвиток сільського господарства в Україні діє низка державних програм і стратегій, що визначають пріоритети інвестиційної політики. Зокрема, Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2021-2030 роки спрямована на модернізацію агропромислового комплексу, розбудову інфраструктури, розвиток фермерства та кооперації, цифровізацію аграрного виробництва. Документ передбачає створення сприятливих умов для

залучення приватних інвестицій, зокрема через механізми державно-приватного партнерства (ДПП) [41].

Важливим орієнтиром для правового регулювання інвестиційної діяльності є також Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка передбачає поступове наближення українського законодавства до європейських стандартів. Зокрема, це стосується гармонізації правил державної допомоги, антимонопольного регулювання, захисту прав інвесторів і розвитку «зелених» інвестицій. Євроінтеграційний курс України відкриває нові можливості для залучення фінансування з європейських фондів – таких як Horizon Europe, LIFE Programme, European Investment Bank тощо.

На регіональному рівні влада створює програмні документи і організаційні механізми для залучення інвестицій та підтримки бізнесу. Так, у Львівській області прийнято Стратегію розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. Стратегія передбачає використання фінансування – державні кошти, місцевий бюджет, кошти міжнародних організацій та приватних інвесторів — що створює можливості для активізації інвестиційної діяльності в регіоні. Разом із тим, увага до збалансованого просторового розвитку створює дорожню карту для стимулювання інвестицій не лише в центрі області, а й у віддалених районах, що має потенціал зменшити регіональні диспропорції [43].

Регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві здійснюють кілька ключових органів державної влади:

1. Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України - головний орган, що розробляє державну аграрну політику, координує програми підтримки інвесторів і відповідає за реалізацію галузевих стратегій.

2. Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру - забезпечує правове регулювання земельних відносин, реєстрацію прав

власності та оренди, що є фундаментом для інвестування у сільське господарство.

3. Державний аграрний реєстр – сучасний цифровий інструмент, який дозволяє аграріям отримувати доступ до державної підтримки, грантів та інвестиційних програм в електронному форматі.

Інституційна підтримка інвесторів реалізується також через Офіс із залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest, який допомагає потенційним інвесторам знаходити партнерів, отримувати консультації та вирішувати адміністративні питання. В аграрній сфері цей офіс активно сприяє інвестиційним проектам у біоенергетиці, переробці сільгосппродукції та експортно орієнтованому виробництві [44].

Попри значну кількість законодавчих актів, нормативно-правова база інвестиційної діяльності в аграрному секторі залишається складною й фрагментарною. Основними проблемами є [45]:

1. Недостатня узгодженість нормативних документів. Часто норми різних законів дублюють або суперечать одна одній, що створює правову невизначеність для інвесторів.

2. Нестабільність законодавства. Часті зміни податкової політики, процедур надання дотацій і субсидій негативно впливають на довгострокове планування інвестицій.

3. Недостатній рівень захисту прав інвесторів. Судова система залишається недостатньо ефективною у вирішенні спорів між інвесторами та органами влади.

4. Складність дозвільних процедур. Бюрократичні бар'єри, складні процедури отримання ліцензій і дозволів гальмують реалізацію інвестиційних проектів.

5. Недостатня увага до «зелених» інвестицій. Законодавча база лише частково враховує екологічні аспекти, тоді як сучасні тренди вимагають

стимулювання біоенергетики, органічного землеробства та циркулярної економіки.

Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в сільському господарстві України формує основу для сталого розвитку аграрного сектору, залучення внутрішніх і зовнішніх капіталовкладень та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Законодавча база охоплює широкий спектр актів – від загальних законів про інвестиційну діяльність до спеціальних норм земельного, податкового та аграрного законодавства. Проте ефективність її реалізації залежить від узгодженості нормативних положень, прозорості державної політики та реального захисту прав інвесторів.

Подальший розвиток правового поля в цій сфері має базуватися на принципах стабільності, передбачуваності та відповідності європейським стандартам, що дозволить створити привабливий інвестиційний клімат і забезпечити сталий розвиток села.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Загальна характеристика діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області

Львівська область є одним із провідних аграрних регіонів Західної України, де сільське господарство займає вагомe місце в структурі економіки. Агропромисловий комплекс регіону відзначається значним природно-кліматичним потенціалом, родючими ґрунтами та розвиненою сільськогосподарською інфраструктурою. В області функціонує понад тисяча сільськогосподарських підприємств різних форм власності - фермерські господарства, товариства з обмеженою відповідальністю, приватні підприємства та кооперативи (рис. 2.1) .

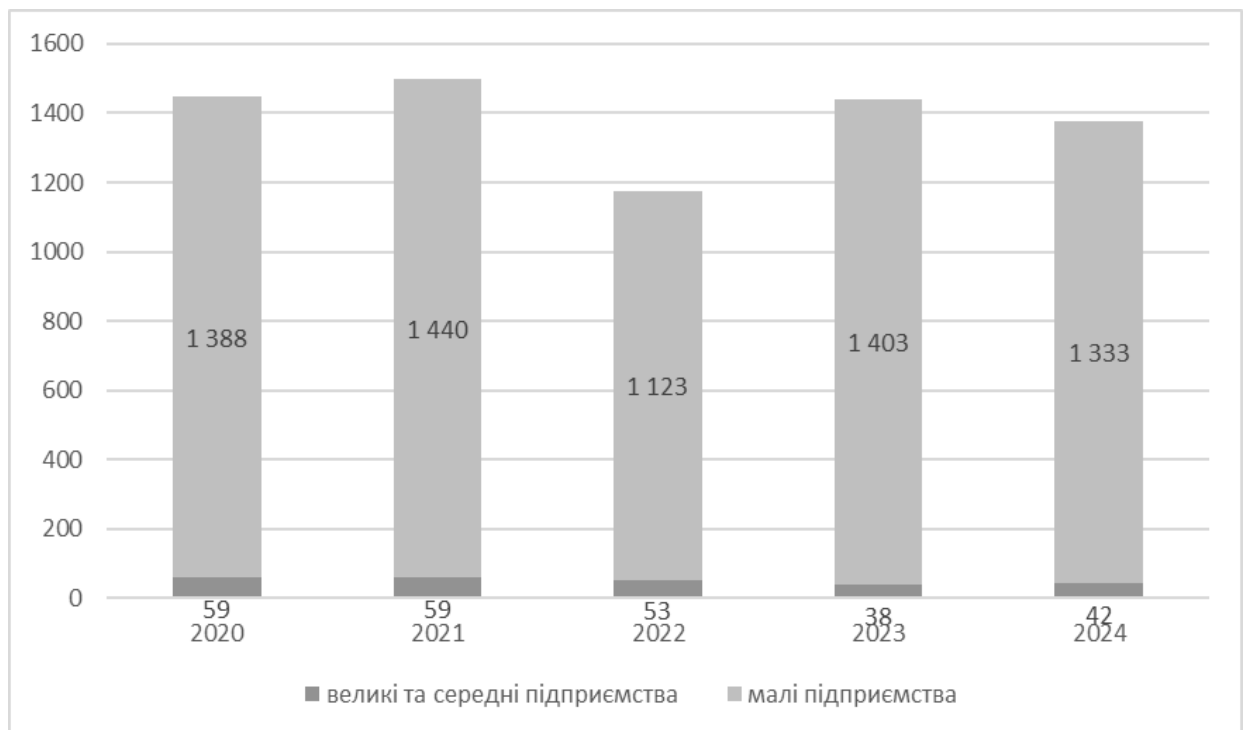

Рисунок 2.1. Кількість підприємств в аграрному секторі Львівської області, одиниць

Джерело: побудовано на основі [47].

Основними напрямками діяльності сільськогосподарських підприємств є вирощування зернових і технічних культур, виробництво овочів, фруктів, ягід, а також розведення великої рогатої худоби, свиней та птиці.

Таблиця 2.1

Продукція сільського господарства у підприємствах (у постійних цінах 2021 року, млн. грн)

Роки	Продукція сільського господарства	% до попереднього року	Продукція рослинництва	% до попереднього року	Продукція тваринництва	% до попереднього року
2020	21804	—	17005	—	4799	—
2021	25065	+15,0%	19325	+13,7%	5739	+19,6%
2022	26840	+7,1%	20691	+7,1%	6149	+7,1%
2023	27622	+2,9%	21045	+1,7%	6577	+7,0%
2024	31859	+15,3%	24184	+14,9%	7674	+16,7%

Джерело: складено на основі [47].

За 2020-2024 рр. спостерігається стале зростання обсягів сільськогосподарського виробництва, яке у постійних цінах 2021 року збільшилось на 46,1%. Галузь рослинництва демонструє помірне, але стабільне зростання, зокрема у 2021 році - на 13,7%, у 2022–2023 рр. - уповільнення темпів, а у 2024 році - нове прискорення до 14,9%. Це свідчить про відновлення після кризових факторів. У тваринництві відзначається вища динаміка зростання, ніж у рослинництві: за 2020–2024 рр. обсяги підвищились на 59,9%, що свідчить про поступову інтенсифікацію виробництва продукції тваринного походження. Найбільше зростання - у 2021 (+19,6%) та 2024 (+16,7%) роках. Підвищення обсягів тваринництва свідчить про поступову диверсифікацію аграрного виробництва, що є позитивним фактором для стійкості сільського господарства в умовах економічних та кліматичних викликів.

В сільськогосподарських підприємствах Львівщини спостерігається позитивна динаміка розвитку рослинництва, зокрема збільшення площ під культурами з високою доданою вартістю – ріпаком, соєю, кукурудзою, ягодами та нішевими культурами (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Посівні площі основних сільськогосподарських культур у підприємствах (га)

Культура	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. до 2020 р. (+, -)
Зернові та зернобобові культури	190,0	196,8	201,8	178,8	178,7	-11,3
Кукурудза	58,1	75,8	77,6	66,2	70,1	+12,0
Соя	81,2	88,1	104,4	116,8	162,4	+81,2
Соняшник	31,4	40,4	43,3	39,0	17,5	-13,9
Цукрові буряки	12,6	14,2	15,0	14,7	16,0	+3,5
Ріпак і кольза	66,7	52,2	46,8	55,8	51,5	-15,2
Картопля	1,9	2,3	3,6	3,5	3,5	+1,6
Плодові та ягідні культури	2,5	2,2	2,0	1,6	2,0	-0,5

Джерело: складено на основі [47].

За аналізований період структура посівних площ у підприємствах суттєво змінилася - спостерігається зміщення акцентів від традиційних культур (зернових, соняшнику, ріпаку) до більш прибуткових і технологічно гнучких культур, таких як соя та кукурудза. Частка олійних культур (соя, соняшник, ріпак) у структурі посівів залишається високою, але з переорієнтацією з соняшнику на сою. Це свідчить про пристосування підприємств до змін ринкового попиту й умов експорту.

Останніми роками активізувався розвиток ягідництва та садівництва, що стало результатом залучення інвестицій і впровадження сучасних технологій зрошення, зберігання та переробки продукції. Значну частку у виробництві продукції рослинництва займають такі підприємства, як ТЗОВ «Агро Фрутіка Бишків», ТЗОВ «Галичина-Захід», ПП «Західний сад», що спеціалізуються на вирощуванні та експорті плодово-ягідної продукції.

Отже, у 2020-2024 роках в сільськогосподарських підприємствах досліджуваного регіону відбулися структурні зміни у використанні посівних площ: зменшення площ під зерновими, соняшником і ріпаком; значне зростання посівів сої та кукурудзи - культур, орієнтованих на експорт і виробництво продукції тваринництва; стабілізація або помірне зростання виробництва цукрових буряків та картоплі; скорочення продукції плодових та ягідних культур, що вказує на концентрацію таких виробництв у малих та середніх господарствах.

Проаналізуємо виробництво продукції основних сільськогосподарських культур у підприємствах області (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка виробництва основних сільськогосподарських культур у підприємствах, тис. т

Культура	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Темп зростання 2024 р. до 2020 р., %
Зернові та зернобобові	1189,1	1361,5	1426,4	1279,5	1402,4	+17,9
Кукурудза	545,6	718,7	712,7	676,2	715,5	+31,1
Соя	229,0	263,8	289,9	370,1	558,6	+144,6
Соняшник	84,8	101,7	108,8	103,3	46,9	-44,7
Цукрові буряки	723,1	848,5	1109,2	967,9	1183,0	+63,6
Ріпак і кольза	172,1	177,4	176,7	192,4	196,4	+14,1
Картопля	49,1	78,9	115,9	119,7	119,0	+142,3
Плодові та ягідні культури	26,4	17,5	25,6	29,7	25,9	-1,9

Джерело: складено на основі [47].

Більшість сільськогосподарських культур демонструють зростання обсягів виробництва у 2024 році порівняно з 2020 роком. Винятками є соняшник та плодові й ягідні культури, де спостерігається спад.

Виробництво сої має найбільші темпи зростання (+144,6%) через підвищений попит на дану культуру. Картоплі притаманне різке нарощення виробництва (+142,3%) через імпортозаміщення та розвиток переробки. Цукрові буряки, протягом аналізованого періоду, показують також стабільне зростання (+63,6%), що свідчить про підвищення ролі цукрової галузі.

Варто зауважити скорочення майже вдвічі у 2024 році порівняно з 2020 роком виробництва соняшнику, це сталося завдяки зменшенню посівних площ у регіоні та тимчасову переорієнтацію аграріїв. Нестабільне виробництво спостерігається плодових та ягідних культур.

Основною культурою у сільськогосподарських підприємствах Львівщини залишаються зернові та зернобобові культури – понад 1,4 млн т у 2024 році, тобто понад 40% від загального обсягу вирощуваної продукції підприємствами.

Загалом, виробництво сільськогосподарських культур демонструє адаптацію до викликів воєнного часу та кліматичних змін, орієнтуючись на диверсифікацію і підвищення ефективності.

Важливою складовою аграрного виробництва залишається тваринницька галузь, проте її розвиток стримується високими витратами на корми, енергоресурси та обмеженими можливостями модернізації. Разом із тим, у досліджуваному регіоні функціонують потужні молочнотоварні комплекси та птахофабрики, що забезпечують значну частину потреб внутрішнього ринку.

В табл. 2.4 прослідкуємо динаміку виробництва основних видів продукції тваринництва у підприємствах Львівської області.

Таблиця 2.4

Виробництво основних видів продукції тваринництва у підприємствах
Львівської області, т

Продукція	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна (+/-)	Відносна зміна, %
Вирощування сільськогосподарських тварин	118565	142173	151559	162011	190312	+71747	+60,5
М'ясо (реалізація на забій сільськогосподарських тварин у живій масі)	101593	129173	133426	144659	171245	+69652	+68,6
Молоко	29820	29248	30653	31396	33832	+4012	+13,5
Яйця, тис. шт	47191	61904	68342	80500	98106	+50915	+108,0
Мед	8	7	5	8	8	0	0

Джерело: складено на основі [47].

Упродовж 2020-2024 років підприємства Львівської області продемонстрували стійке зростання виробництва основних видів продукції тваринництва. Зокрема, обсяги вирощування сільськогосподарських тварин зросли на 60,5 %, а реалізація м'яса – на 68,6 %, що свідчить про підвищення ефективності ведення м'ясного тваринництва. Виробництво молока збільшилося на 13,5 %, що вказує на поступове покращення продуктивності молочного стада. Найвищі темпи зростання зафіксовано у виробництві яєць – понад удвічі (+108 %), що вказує на активний розвиток птахівництва та модернізацію його технологічної бази. Водночас обсяги виробництва меду залишилися стабільними, без суттєвих змін. Загалом, позитивна динаміка свідчить про посилення продовольчого потенціалу регіону та підвищення конкурентоспроможності тваринницької галузі Львівщини.

Отже, сільське господарство Львівської області демонструє тенденції до підвищення продуктивності, інноваційного розвитку та експортної орієнтації. Водночас існують проблеми, що обмежують інвестиційну привабливість підприємств галузі, зокрема недостатній рівень державної

підтримки, складний доступ до фінансових ресурсів, нерівномірний розвиток інфраструктури та ризики, пов'язані з воєнним станом. Подолання цих перешкод і підвищення ефективності використання наявного потенціалу є ключовими передумовами зміцнення конкурентоспроможності аграрного сектору Львівщини та формування сприятливого інвестиційного клімату.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємств як основи інвестиційної привабливості

Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств значною мірою визначає рівень соціально-економічного розвитку регіону, забезпечення продовольчої безпеки та формування сприятливого інвестиційного клімату. Аналіз фінансово-економічного стану аграрних підприємств є важливим етапом оцінювання їх інвестиційної привабливості.

Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку на фіксований момент часу [49].

В. Заніздра та Т. Мельник вважають, що фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [50].

На думку науковців «фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому» [51].

Багатоваріантність підходів у публікаціях науковців до трактування сутності фінансового стану підприємства значно зменшує можливості його

практичного оцінювання. Запобігти появі негативних кризових явищ у сільськогосподарських підприємствах, як вважає А. Лисюк, можна за умови систематичного здійснення комплексної оцінки рівня фінансового стану, науковець виділяє: стабільний, нестабільний або кризовий [52, с. 87].

Метою аналізу фінансового стану є виявлення тенденцій розвитку, фінансової стійкості, платоспроможності, прибутковості та ділової активності сільськогосподарських підприємств, а також визначення факторів, що впливають на їх здатність залучати інвестиції.

Без проведення фінансового аналізу неможливо здійснювати планування, прогнозування, бюджетування, ефективне використання фінансових ресурсів та проведення аудиту. Для здійснення цього аналізу використовується система показників (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Система показників аналізу ефективності інвестиційної діяльності на основі фінансової звітності

Показники	Підходи щодо визначення інвестицій	
	«Бухгалтерський»: вкладення у приріст необоротних активів підприємства та поточних фінансових інвестицій	«Економічний»: вкладення у приріст вартості майна підприємства
Валові інвестиції, тис. грн.	$BI_{\text{бух}} = D$	$BI_{\text{ек}} = D$
Чисті інвестиції, тис. грн.	$CI_{\text{бух}} = D$	$CI_{\text{ек}} =$
Додатковий вихід продукції на 1 грн. інвестицій	$= \Delta ЧВР / CI$, де $\Delta ЧВР$ – приріст чистої виручки від реалізації продукції CI – сума чистих інвестицій	
Ріст прибутку від операційної діяльності на 1 грн. інвестицій	$= \Delta Под / CI$, де $\Delta Под$ – приріст прибутку від операційної діяльності CI – сума чистих інвестицій	
Ріст чистого прибутку на 1 грн. інвестицій	$= \Delta ЧП / CI$, де $\Delta ЧП$ – приріст чистого прибутку CI – сума чистих інвестицій	

Джерело: за даними [51].

Сучасні потреби інвесторів зумовлюють необхідність більш комплексного аналізу характеристик діяльності підприємства з метою якісної оцінки та розробки заходів щодо підвищення його інвестиційної

привабливості. Наведемо перелік основних показників, що визначають рівень інвестиційної привабливості підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники, що визначають рівень інвестиційної привабливості підприємства

Групи показників	Показники
1. Фінансово-економічні показники	- Рентабельність активів - Рентабельність власного капіталу - Рентабельність продажів - Коефіцієнт ліквідності (поточна, швидка) - Коефіцієнт автономії - Коефіцієнт фінансової стійкості - Оборотноість активів
2. Виробничо-технологічні показники	- Рівень використання потужності виробництва - Фондовіддача - Частка інноваційної продукції у загальному обсязі - Знос основних засобів - Технологічний рівень виробництва
3. Ринкові показники	- Частка ринку - Обсяг реалізації продукції - Динаміка попиту на продукцію - Конкурентоспроможність продукції - Імідж підприємства на ринку
4. Соціально-кадрові показники	- Рівень кваліфікації персоналу - Плинність кадрів - Середня заробітна плата - Рівень соціальних гарантій - Наявність корпоративної культури
5. Інноваційно-інвестиційні показники	- Обсяг інвестицій у розвиток - Частка інвестицій у НДДКР - Коефіцієнт оновлення основних засобів - Термін окупності інвестиційних проєктів - Індекс інноваційної активності
6. Екологічні показники	- Рівень екологічної безпеки виробництва - Наявність екологічної сертифікації - Витрати на охорону навколишнього середовища - Використання енергоощадних технологій

Джерело: складено автором на основі [51, 52].

Проаналізуємо основні показники фінансово-економічного стану сільськогосподарських підприємств досліджуваного регіону (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Основні показники фінансово-економічного стану сільськогосподарських
підприємств Львівської області

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. від 2021 р., ±	Темп зростання, %
Обсяг реалізованої продукції, млн грн	12450	13800	15200	16750	+4300	134,5
Собівартість реалізованої продукції, млн грн	10300	11700	12800	13900	+3600	135,0
Прибуток від реалізації, млн грн	2150	2100	2400	2850	+700	132,6
Рентабельність реалізації, %	17,3	15,2	15,8	16,4	−0,9 п.	-
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,25	1,30	1,40	1,45	+0,20	-
Коефіцієнт автономії (фінансової стійкості)	0,48	0,50	0,55	0,58	+0,10	-
Продуктивність праці, тис. грн/особу	520	545	580	620	+100	119,2
Фондовіддача, грн/грн	1,85	1,90	2,00	2,10	+0,25	-
Знос основних засобів, %	46	44	42	40	−6	-
Інвестиції в основний капітал, млн грн	620	680	750	880	+260	141,9

Джерело: складено на основі [47].

Динаміка основних показників діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області за аналізований період свідчить про поступове покращення фінансових результатів. Так, обсяг реалізованої продукції зріс із 12450 млн грн у 2021 р. до 16750 млн грн у 2024 р., тобто на 34,5%. Це зростання зумовлене збільшенням урожайності зернових і технічних культур, розширенням експорту продукції переробки та покращенням логістичних можливостей області. Водночас спостерігається тенденція до зростання собівартості реалізованої продукції (на 35%), що пов'язано з подорожчанням паливно-енергетичних ресурсів, добрив, засобів захисту рослин та підвищенням вартості логістичних послуг.

Попри збільшення витрат, прибуток від реалізації у 2024 р. становив 2850 млн грн, що на 32,6% більше, ніж у 2021 р. Це свідчить про адаптацію підприємств до ринкових викликів та підвищення ефективності господарювання. Проте рентабельність реалізації у 2024 р. становила лише 16,4%, що на 0,9 відсоткового пункту менше, ніж у 2021 р. Така тенденція пояснюється тим, що зростання собівартості випереджає темпи підвищення цін реалізації. Водночас стабілізація цього показника у 2023-2024 рр. свідчить про відновлення виробничої ефективності після кризового 2022 року, зумовленого воєнними діями та логістичними обмеженнями.

Показники ліквідності та фінансової стійкості демонструють позитивну динаміку. Коефіцієнт поточної ліквідності зріс із 1,25 у 2021 р. до 1,45 у 2024 р., що свідчить про підвищення здатності підприємств вчасно розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями. Коефіцієнт автономії (частка власного капіталу у структурі фінансування активів) зріс із 0,48 до 0,58, що є свідченням зміцнення фінансової незалежності підприємств. Це особливо важливо для інвесторів, адже високий рівень автономії означає менші фінансові ризики і більшу кредитоспроможність.

Позитивною тенденцією є і зростання продуктивності праці, що у 2024 р. досягла 620 тис. грн на одного працівника (приріст 19,2% за період). Такий результат пояснюється модернізацією технологічних процесів, частковою автоматизацією виробництва, оптимізацією чисельності персоналу та впровадженням цифрових інструментів у сфері управління ресурсами. Підвищення продуктивності праці тісно корелює зі збільшенням фондівіддачі, яка зросла з 1,85 до 2,10 грн, що свідчить про ефективніше використання основних засобів. Це, у свою чергу, є індикатором зростання техніко-економічного потенціалу аграрного сектору області.

Водночас рівень зношеності основних засобів знизився з 46% у 2021 р. до 40% у 2024 р., що свідчить про зменшення технологічного відставання від

провідних аграрних регіонів України. Така тенденція є одним із ключових факторів підвищення інвестиційної привабливості, оскільки сучасна технічна база знижує ризики виробничих втрат і підвищує ефективність використання ресурсів.

Особливу увагу слід звернути на показники інвестиційної активності. Обсяг інвестицій в основний капітал у 2024 р. склав 880 млн грн, що на 41,9% більше, ніж у 2021 р. Це свідчить про поступове зростання довіри інвесторів до аграрного бізнесу Львівщини, що зумовлено як підвищенням фінансової стабільності підприємств, так і державними програмами підтримки фермерства та переробки сільськогосподарської продукції. Збільшення інвестицій переважно спрямовується на оновлення техніки, розвиток інфраструктури зберігання та переробки продукції, а також на впровадження енергозберігаючих технологій.

Інвестиційна активність сільськогосподарських підприємств Львівської області в останні роки характеризується поступовим зростанням, однак її рівень залишається нижчим від середній по Україні. Це зумовлено як макроекономічними чинниками (інфляція, коливання валютного курсу, воєнні ризики), так і специфічними особливостями аграрного виробництва – сезонністю, високою капіталомісткістю, тривалими строками окупності інвестицій та залежністю від природно-кліматичних умов.

Попри ці виклики, аграрні підприємства регіону активно залучають інвестиційні ресурси для оновлення основних засобів, модернізації техніки, впровадження енергоощадних технологій і розширення потужності. Зокрема, у структурі капітальних інвестицій найбільшу частку займають вкладення у будівництво нових виробничих приміщень, придбання сільськогосподарської техніки, холодильного обладнання, систем зрошення та сучасних складів для зберігання продукції [43].

Львівська область посідає четверте місце серед регіонів України, склавши 47,5 млн грн. за обсягом залучених інвестицій, що свідчить про значний економічний потенціал регіону. При цьому найбільші інвестиції сконцентровані у місті Києві та Дніпропетровській області, які очолюють рейтинг. Львівщина демонструє стійку привабливість для інвесторів у західному регіоні країни (рис. 2.2).

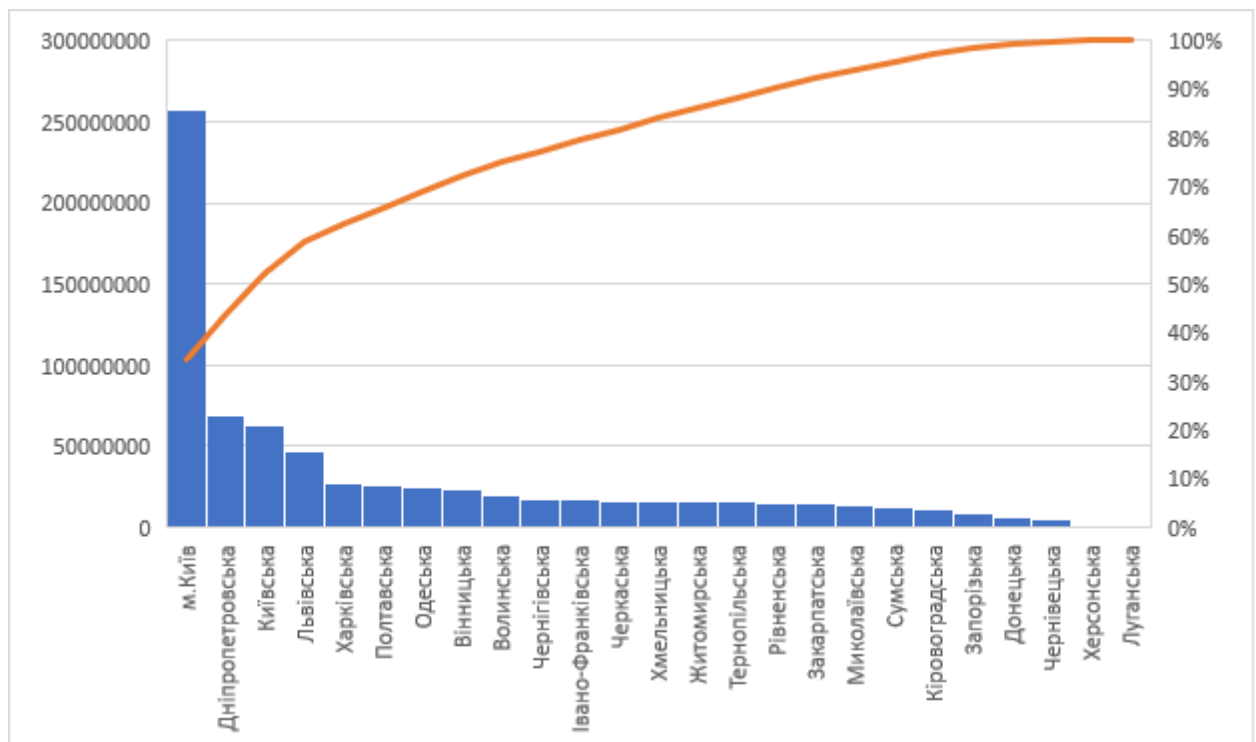

Рисунок 2.2. Місце Львівській області серед регіонів країни у надходженні капітальних інвестицій

Джерело: побудовано на основі [48].

У 2020 р. обсяг інвестицій складав 1021 млн грн, а у 2024 р. зріс до 3856 млн грн, що майже в 4 рази більше (рис. 2.3).

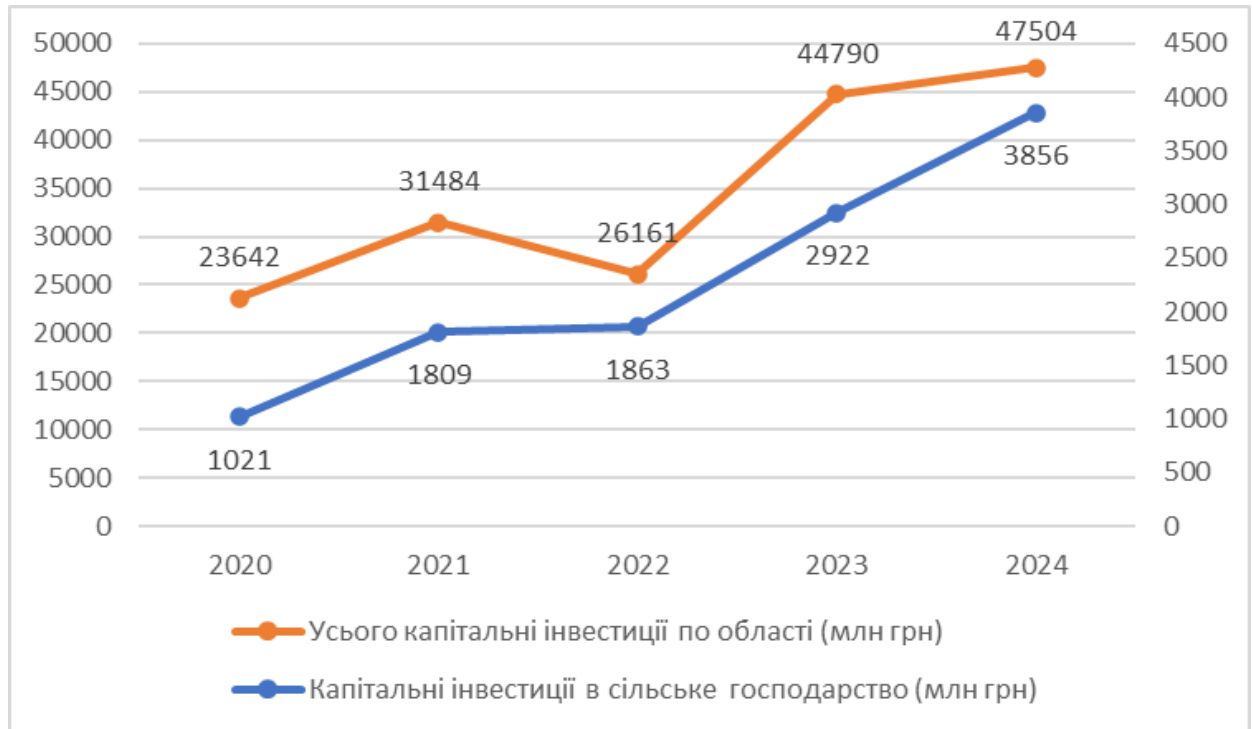

Рисунок 2.3. Обсяг надходження капітальних інвестицій у Львівській області

Джерело: побудовано на основі [47].

Найбільший приріст спостерігався у 2023-2024 рр. (+934 млн грн), що свідчить про активізацію інвестиційної діяльності в аграрному секторі. Загальний обсяг інвестицій також зріс, з 23642 млн грн у 2020 р. до 47504 млн грн у 2024 р. Незважаючи на тимчасове зниження у 2022 р. (26161 млн грн проти 31484 млн грн у 2021 р.), загальна тенденція – позитивна.

Частка аграрного сектору зросла з 4,31 % у 2020 р. до 8,12 % у 2024 р., що свідчить про підвищення значущості сільського господарства у структурі інвестицій області. Найбільше зростання спостерігалось у 2022 р. (7,12 %), що може відображати пріоритет державних або приватних інвестицій у аграрний сектор під час економічної нестабільності. Крива описується логарифмічною лінією тренду (рис. 2.4).

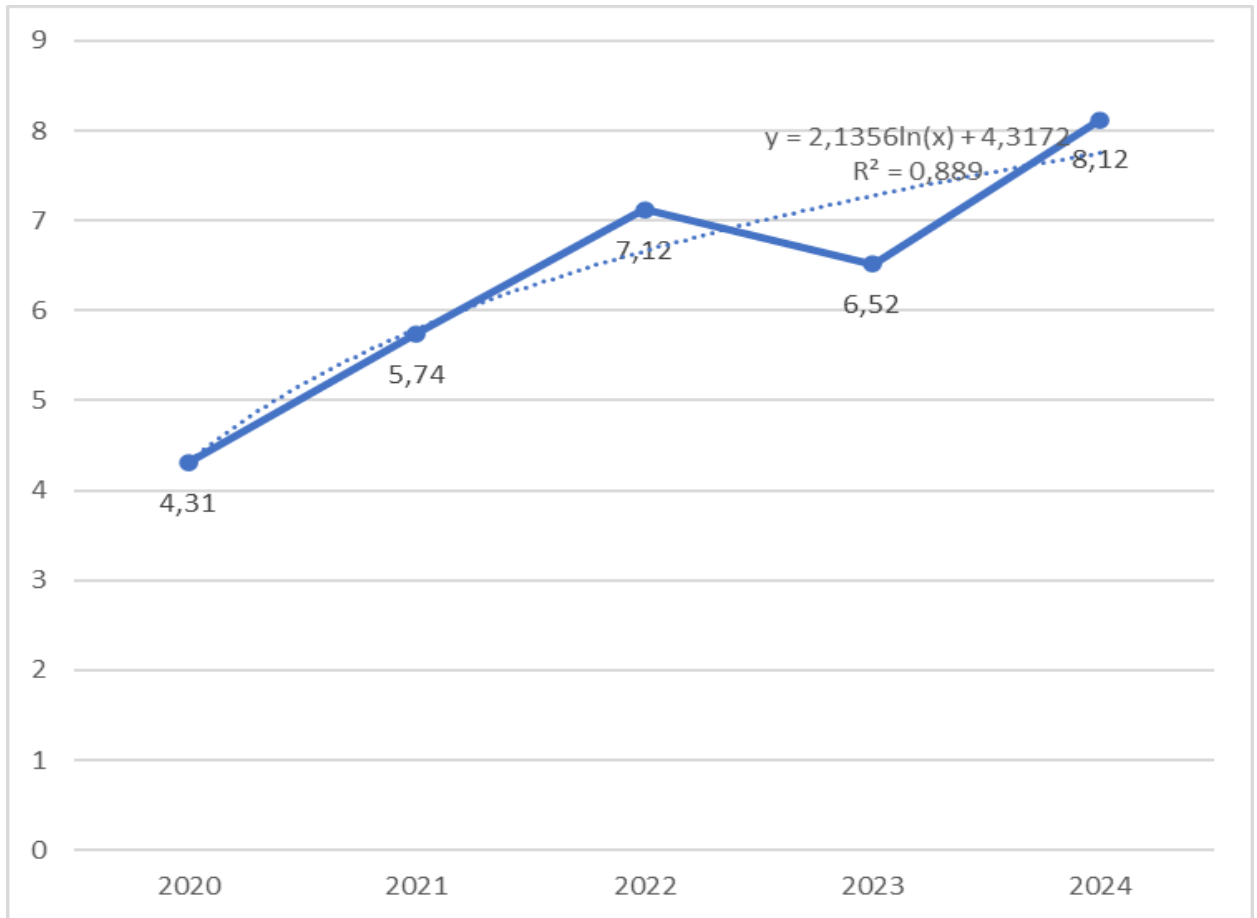

Рисунок 2.4. Частка надходження інвестицій аграрного сектору у загальному обсязі.

Джерело: побудовано на основі [47].

Основними джерелами фінансування інвестиційної діяльності залишаються власні кошти підприємств (понад 60 %), які формуються за рахунок прибутку від реалізації продукції. Водночас значна частина інвестицій здійснюється за рахунок банківських кредитів (державні програми «5-7-9%» + UGF). Деякі господарства залучають кошти іноземних інвесторів і беруть участь у міжнародних грантових програмах, зокрема тих, що реалізуються за підтримки Європейського Союзу, USAID та урядових фондів Польщі та Німеччини [43].

Станом на 2024 рік обсяг капітальних інвестицій в аграрний сектор України перевищив 45 млрд грн, що становить близько 12% від загального обсягу капітальних інвестицій у національну економіку [48]. Незважаючи на війну, аграрна галузь залишається однією із найпривабливіших напрямів для інвестування завдяки значному експортному потенціалу та пріоритетній ролі у програмах післявоєнного відновлення країни.

Особливо активними у сфері залучення інвестицій є підприємства, що спеціалізуються на органічному виробництві, ягідництві та переробці сільськогосподарської сировини. У 2024 році у Львівській області за рахунок державної грантової програми «Свій Сад», спрямованої на підтримку розвитку комерційного садівництва та ягідництва, було виділено понад 200 гектарів. Загалом регіон демонструє подальше зростання у виробництві сільськогосподарської продукції, активно інвестуючи в інновації та сучасні технології, що сприяють підвищенню ефективності й якості місцевого виробництва [49].

Прикладом успішного використання інвестицій є діяльність ТЗОВ «Агро Фрутіка Бишків», яке за рахунок грантових програм та співпраці з європейськими партнерами розширило виробничі потужності, запровадило сучасні технології зберігання та охолодження ягід і налагодило експорт до країн ЄС. У межах грантової програми «єРобота» у 2024 році товариство використало отримані кошти для закладання нової плантації лохини площею понад 20 гектарів [49].

Незважаючи на позитивні тенденції, інвестиційна активність підприємств залишається недостатньою для масштабної модернізації галузі. Основними стримувальними чинниками є нестабільна податкова політика, високі логістичні витрати, обмежений доступ до довгострокових кредитів, а також недостатній розвиток страхування аграрних ризиків.

З огляду на це, підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору Львівської області має ґрунтуватися на:

- подальшому оновленні матеріально-технічної бази підприємств;
- розширенні доступу до фінансових ресурсів, у тому числі через пільгове кредитування та залучення коштів міжнародних програм підтримки аграрного бізнесу;
- впровадженні цифрових технологій управління виробництвом для підвищення ефективності використання ресурсів;
- розвитку експортно орієнтованої інфраструктури;
- посиленні державної підтримки інноваційних проектів у сфері біоенергетики, екологічного землеробства та органічного виробництва.

Отже, результати проведеного аналізу підтверджують, що сільськогосподарські підприємства Львівської області поступово зміцнюють свої фінансово-економічні позиції, що створює передумови для підвищення їх інвестиційної привабливості як на національному, так і на міжнародному рівні. Водночас подальший розвиток регіонального аграрного сектору потребує системного підходу до забезпечення фінансової стабільності, підвищення ефективності управління та активізації інноваційно-інвестиційних процесів.

Важливі фактори, що могли сприяти зростанню інвестицій [50-55]:

- державна підтримка та програми грантів для малого й середнього агросектору (регіональні програми та проекти із часткового гарантування кредитів), що знижують вартість і ризик інвестування. Наприклад, на рівні Львівської ОВА/ЛОДА були інформаційні кампанії та конкурси грантів для підвищення енергоефективності та модернізації;
- доступність кредитування та інструментів співфінансування (програми ЄС/EBRD та інші міжнародні ініціативи, які підтримували агробізнес та розвиток потенціалу робочих місць в агросекторі у 2022–2024);

- потреба в оновленні техніки після періодів низької інвестиційної активності: великий відсоток вкладень у машини/обладнання на рівні області (33,4%) вказує, що частина зростання в агросекторі є технологічним оновленням;
- зовнішня допомога (гранти, інвестиційні програми), що спрямовуються на енергоефективність, переробку та підвищення доданої вартості.

2.3. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області

Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств є інтегральним показником, що характеризує їх спроможність залучати внутрішні та зовнішні інвестиції для розвитку виробництва, модернізації матеріально-технічної бази та підвищення конкурентоспроможності на ринку. Для аграрного сектору Львівської області цей показник має особливе значення, оскільки інвестиційні ресурси є одним із ключових факторів забезпечення стійкого економічного зростання та розширеного відтворення.

Високий рівень інвестиційної привабливості сприяє впровадженню інноваційних технологій у виробничі процеси, підвищенню продуктивності праці та ефективності використання ресурсів. Це, у свою чергу, забезпечує зростання доходів підприємств, створення нових робочих місць і зміцнення соціально-економічного потенціалу регіону.

В. Руденко оцінку інвестиційної привабливості підприємства розглядає як комплексний процес, що передбачає аналіз фінансового стану, ефективності використання ресурсів і перспектив розвитку. Автор наголошує на необхідності системного підходу, який поєднує кількісні та якісні показники. Така оцінка слугує основою для формування обґрунтованої інвестиційної політики підприємства й прийняття стратегічних рішень щодо залучення капіталу [56].

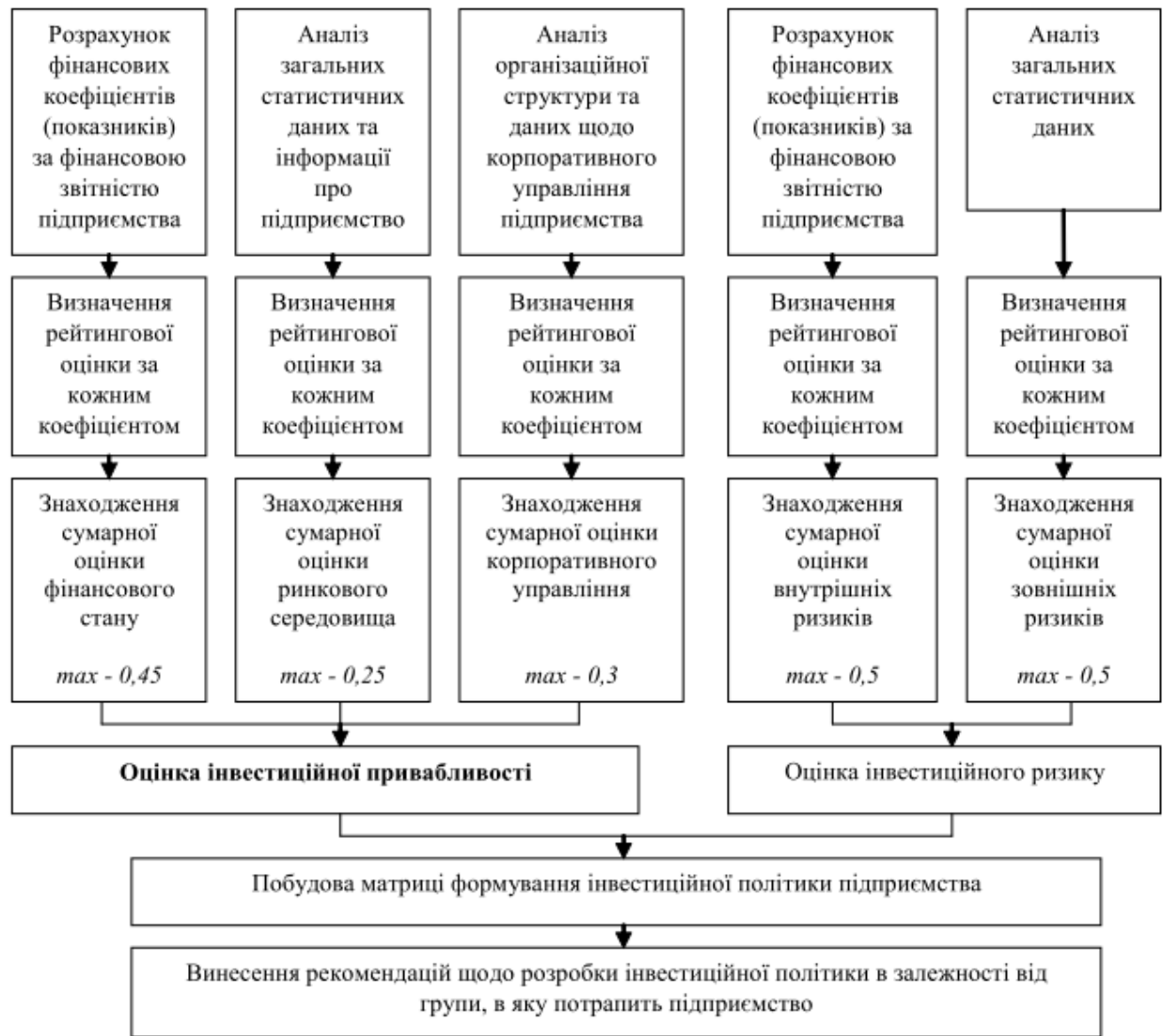

Рисунок 2.5. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства за В. Руденко [56].

До переваг оцінки інвестиційної привабливості підприємства згідно з підходом В. Руденко можна віднести наступні:

- 1) дає можливість систематизовано проаналізувати підприємство як об'єкт інвестування – визначити його інвестиційну політику, потенціал, ризики;
- 2) використання матрично-рейтингового підходу дозволяє кількісно оцінити привабливість, що підвищує обґрунтованість інвестиційного рішення;
- 3) враховує як внутрішні, так і зовнішні чинники підприємства (якщо застосовано повно) – дає багатовимірну картину;

- 4) підходить для порівняння кількох підприємств-об'єктів, що спрощує вибір інвестиційного варіанта;
- 5) сприяє формуванню більш обґрунтованої інвестиційної політики підприємства, що може підвищити його шанс залучення інвесторів чи фінансових ресурсів.

Поряд з перевагами варто звернути увагу й на недоліки:

- 1) методика потребує достовірної, повної та актуальної інформації про підприємство й ринкове середовище;
- 2) матриця може бути чутлива до суб'єктивного вибору критеріїв і ваг, що впливає на результат;
- 3) ускладненою є оцінка ризиків і невизначеності – адже навіть найкращий рейтинг не гарантує відмову від зовнішніх несподіванок чи кризових змін;
- 4) методика може не враховувати галузеві або специфічні особливості підприємства, якщо модель універсальна і недостатньо адаптована;
- 5) оцінка привабливості не завжди дає гарантію успішної реалізації інвестицій – лише показує потенціал, але не контролює розвиток.

О. Савицька розглядаючи інвестиційну привабливість як результат ефективного фінансового менеджменту, що поєднує внутрішні резерви розвитку підприємства з можливостями зовнішнього інвестування наголошує, що оцінювання інвестиційної привабливості має ґрунтуватися на системі фінансових показників, серед яких ключові: рентабельність активів, власного капіталу, продукції; ліквідність та платоспроможність; фінансова стійкість (співвідношення власного й позикового капіталу); оборотність активів і капіталу [57].

Інвестиційна привабливість формується під впливом комплексу факторів: фінансово-економічного стану підприємств, ефективності використання ресурсів, рівня інноваційності, ділової активності, стабільності зовнішнього середовища та інституційних умов господарювання. Для

оцінювання цього показника доцільно застосовувати систему кількісних і якісних показників (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Основні кількісними та якісними показниками оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області

Група показників	Показник	Характеристика
1. Фінансово-економічні (кількісні)	Рентабельність виробництва	Відношення прибутку до собівартості продукції
	Коефіцієнт автономії	Частка власного капіталу в загальній сумі активів
	Коефіцієнт ліквідності	Здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання
	Обсяг капітальних інвестицій	Річний обсяг вкладень у розвиток виробництва
	Продуктивність праці	Виручка на одного працівника
	Обсяг експорту сільськогосподарської продукції	Частка продукції, реалізованої на зовнішніх ринках
	Площа сільськогосподарських угідь	Загальна площа, що використовується у виробництві
2. Виробничо-технологічні (кількісні)	Рівень механізації та автоматизації	Частка механізованих і автоматизованих процесів
	Середній вік техніки та обладнання	Характеризує оновленість матеріально-технічної бази
3. Соціально-кадрові (якісні)	Кваліфікаційний рівень персоналу	Частка працівників із вищою/спеціальною освітою
	Плинність кадрів	Коефіцієнт вибуття персоналу
	Соціальні програми для працівників	Наявність соціальних пільг, умов праці, розвитку
4. Інституційно-організаційні (якісні)	Ефективність менеджменту	Рівень професіоналізму керівництва, організаційна структура
	Інноваційна активність	Наявність впровадження нових технологій, сортів, систем управління
5. Ринкові (кількісно-якісні)	Частка ринку	Питома вага підприємства в обсязі регіонального виробництва
	Репутація підприємства	Рівень довіри інвесторів, партнерів, споживачів
	Доступ до фінансування	Можливість отримання кредитів, грантів, участь у програмах підтримки

Джерело: складено на основі [57, 58, 59]

Найбільш поширеними у практиці оцінювання інвестиційної привабливості підприємств є фінансово-економічні показники, які відображають ефективність господарської діяльності через оцінку прибутковості, рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості. Вони дозволяють інвесторам і керівництву оцінити доцільність вкладень та здатність підприємства забезпечувати стабільний розвиток і прибуток.

На основі узагальнених статистичних даних за 2021-2024 рр. проведено оцінювання інтегрального показника інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області. Для розрахунку використано метод рейтингової оцінки, де групі підприємств надано оцінку за п'ятибальною шкалою залежно від значень основних фінансових коефіцієнтів (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств
Львівської області за основними критеріями, 2024 р.

Критерій	Оптимальне значення	Фактичне значення	Рівень оцінки (1–5)
Рентабельність реалізації, %	≥ 15	16,4	4
Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	0,58	5
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,2–2,0	1,45	4
Темп приросту реалізації, %	≥ 10	12,3	4
Рівень зносу основних засобів, %	≤ 45	40	5
Продуктивність праці, тис. грн/особу	≥ 600	620	5
Інвестиції в основний капітал, млн грн	-	880	4

Розраховано автором на основі звітів сільськогосподарських підприємств

Результати оцінки свідчать, що у 2024 році сільськогосподарські підприємства Львівської області загалом характеризуються високим рівнем інвестиційної привабливості. Середній інтегральний бал за сукупністю критеріїв становить 4,4 із 5 можливих, що свідчить про сприятливі умови для залучення інвестиційних ресурсів.

Найбільш позитивними факторами, що впливають на інвестиційну привабливість, є фінансова стійкість підприємств (коефіцієнт автономії 0,58), висока продуктивність праці, а також зниження зношеності основних засобів. Це свідчить про системне оновлення виробничих фондів, підвищення ефективності управління та модернізацію технічної бази.

Серед потенційних ризиків для інвесторів залишаються [60]:

- високі виробничі витрати, які зменшують прибутковість діяльності;
- залежність від зовнішніх ринків збуту, що створює нестабільність у ціноутворенні;
- обмежений доступ до довгострокових кредитних ресурсів;
- недостатня диверсифікація виробництва у деяких господарствах, що знижує стійкість до ринкових шоків.

Попри це, сільськогосподарські підприємства Львівщини мають низку конкурентних переваг: сприятливі природно-кліматичні умови, високу якість земельних ресурсів, розвинену логістичну інфраструктуру, а також близькість до ринків Європейського Союзу, що відкриває перспективи для експорту.

У 2024 році спостерігається поживавлення інвестиційної активності у галузі ягідництва, тваринництва та біоенергетики. Частина підприємств реалізує спільні проекти із зарубіжними партнерами у напрямі впровадження органічного виробництва, будівництва біогазових установок і розвитку відновлюваних джерел енергії. Такі заходи свідчать про поступовий перехід

аграрного сектору Львівщини до моделі сталого розвитку, орієнтованої на енергоефективність і екологічність (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Інвестиційна активність у Львівській області

Галузь	Приклад	Основні показники
Ягідництво	Збільшення площ плодово-ягідних насаджень: площі у плодоносному віці на 13,7 тис. га, зростання на 0,6 тис га у порівнянні з попереднім роком.	Нові насадження у суб'єктів підприємництва - 222,5 га.
	Грантова підтримка (через програму) – у другому грантовому вікні: загальний бюджет 2,3 млн дол. США, максимально для малих/мікро – до 10 тис дол., для малих/середніх – до 25 тис дол. США.	Напрямок включає ягідництво, овочівництво, аквакультуру у Львівській області.
Тваринництво	Дотація за приріст поголів'я корів – малі/середні сільськогосподарські підприємства у Львівській області отримують підтримку в межах обласної Комплексної програми розвитку сільського господарства.	Часткове відшкодування вартості будівництва/реконструкції тваринницьких ферм – у 2021 р. 6 суб'єктів отримали 82,1 млн грн.
	Приклад конкретного господарства: Еко-ферма Шароле (с. Залужани Дрогобицької громади) – будівництво сучасного корівника на 40 корів та доїльного залу.	Починали з декількох гектарів, зараз обробляють 100 га, змінили профіль з м'ясної породи на молочне тваринництво.
Біоенергетика	Проект із виробництва біогазу на очисних спорудах області – рішення за ТЕО, пошук інвестора, реалізація у межах міжнародної технічної допомоги (фонду «Фінляндія–Україна»).	Також обговорюється будівництво двох станцій біогазу на очисних спорудах Львівщини.

Джерело: складено на основі [61-65]

Аграрії Львівщини подали 102 заявки (як було вже зауважено в табл. 2.6). Із них 49% стосуються напряму «Виробництво та переробка молока»,

11% - «Ягідництва», по 20% - «Овочівництва» та «Аквакультури» (рис. 2.5). У межах другого грантового вікна переважна більшість заявок (76,47%) стосувалася великих грантів - до 25 тис. доларів США. Частка заявок від фізичних осіб становила 9,8%, тоді як від юридичних осіб - 90,2% [62].

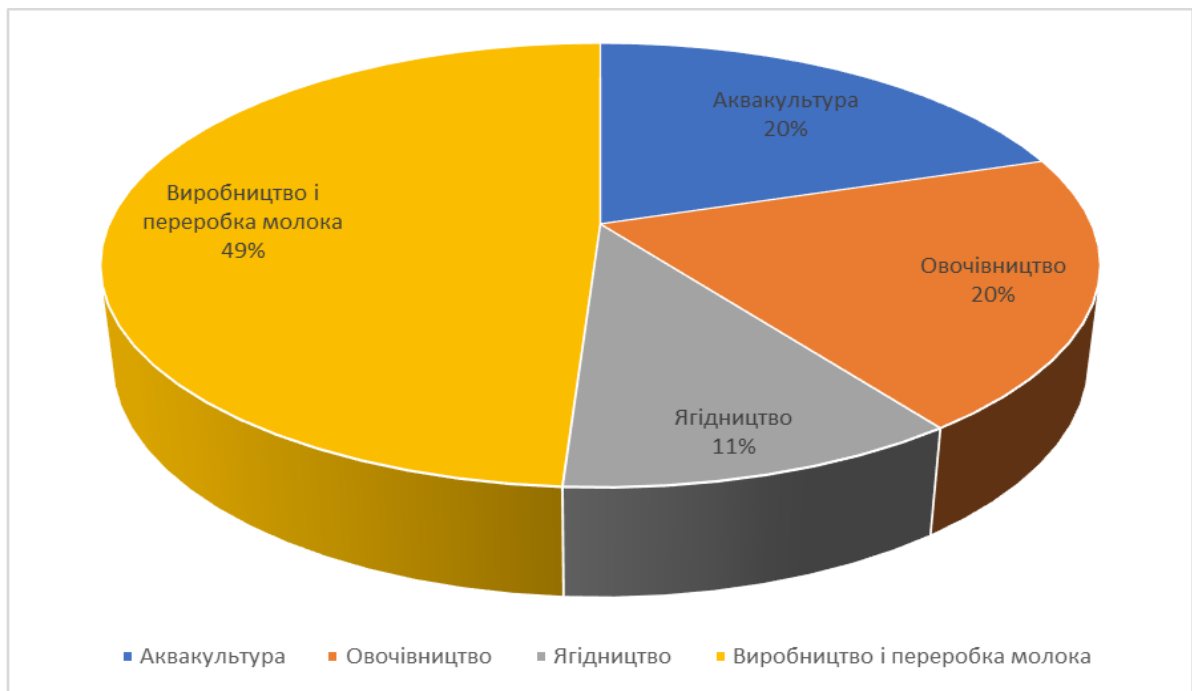

Рисунок 2.6. Структура заявників другого грантового вікна інвестиційної програми ФАО у Львівській області, 2024 р.

Джерело: побудовано на основі [62]

Отже, підсумовуючи проведений аналіз, можна зробити висновок, що інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2024 році можна оцінити як вище середньої. Підприємства мають достатній фінансово-економічний потенціал для реалізації інвестиційних проєктів, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності аграрного виробництва у регіоні. Подальше зростання рівня інвестиційної привабливості можливе за умови державної підтримки інноваційних ініціатив, спрощення доступу до кредитних ресурсів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Формування позитивного іміджу та підвищення рівня соціальної відповідальності підприємств

У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та посилення конкуренції підприємства дедалі більше усвідомлюють, що їх успіх залежить не лише від фінансових результатів, але й від репутації, рівня довіри споживачів, партнерів, інвесторів та суспільства загалом. Формування позитивного іміджу стає невід’ємним елементом стратегічного розвитку, забезпечення стабільності та довгострокової конкурентоспроможності підприємства.

В. Никифоренка та В. Кравченко імідж підприємства розглядають як стратегічний нематеріальний ресурс, який має допомогти підприємству створити та утримати конкурентні переваги. Імідж формується внутрішніми і зовнішніми чинниками, має певні функції й впливи, і його управління повинно бути частиною стратегічного управління підприємством. Вони зауважують, що «позитивний імідж створює додаткову цінність та стає однією із важливіших складових конкурентної переваги, яка здібна забезпечити виживання підприємству в довгостроковій перспективі» [66].

Науковці [67, 68] також вказують на те, що імідж підприємства складається з внутрішньої та зовнішньої компонент. При цьому, внутрішній імідж висвітлює імідж керівника, працівників та бізнес-моделі, що функціонує на підприємстві. В той час як зовнішній імідж розглядають як імідж з позиції контрагентів та імідж з позиції суспільства і держави.

Отже, виходячи з поглядів науковців, вважаємо, що інвестиційний імідж підприємства – це сукупність уявлень потенційних інвесторів,

партнерів та ринку загалом про надійність, привабливість і перспективність компанії для вкладення капіталу. У сучасних умовах ринкової конкуренції його формування стає одним із ключових елементів стратегії розвитку підприємства. Позитивний інвестиційний імідж не тільки сприяє залученню фінансових ресурсів, але й підвищує довіру з боку контрагентів, покращує доступ до нових ринків та забезпечує конкурентні переваги.

Позитивний імідж виступає своєрідним нематеріальним активом підприємства. Він сприяє зміцненню довіри, полегшує залучення інвестицій, дозволяє залучати висококваліфіковані кадри та формує лояльність споживачів. У свою чергу, негативний імідж може призвести до втрати партнерів, скорочення попиту та погіршення фінансових результатів.

Основними складовими іміджу є: візуальний імідж, діловий імідж, соціальний імідж та інформаційний імідж (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Основні складові іміджу підприємства

Складові	Характеристика
Візуальний імідж	Фірмовий стиль, логотип, дизайн продукції, корпоративна символіка.
Діловий імідж	Якість товарів і послуг, інноваційність, ефективність менеджменту.
Соціальний імідж	Участь у суспільно важливих проектах, екологічна та соціальна відповідальність.
Інформаційний імідж	Наявність відкритої комунікації, прозорість діяльності, репутація у ЗМІ та мережі інтернет.

Складено автором

Формування позитивного іміджу є тривалим процесом, який передбачає цілеспрямовану діяльність підприємства у сфері маркетингу, PR, управління персоналом та соціальної відповідальності.

На рис. 3.1 подамо стратегічні підходи до формування інвестиційного іміджу.

Рисунок 3.1. Схема стратегічних підходів до формування інвестиційного іміджу
Складено автором

На формування позитивного інвестиційного іміджу впливає низка факторів (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Фактори, що формують позитивний інвестиційний імідж підприємства

Фактор	Суть	Приклад реалізації
Прозорість	Відкрита фінансова та нефінансова інформація	Публікація річних та ESG-звітів
Репутація	Визнання на ринку та бренд	Сертифікації, нагороди, якість продукції
Інновації	Розвиток нових технологій та продуктів	Інноваційні проєкти, R&D
Соціальна відповідальність	ESG та CSR-ініціативи	Благодійність, екологічні програми
Фінансова стабільність	Надійність для інвесторів	Кредитні рейтинги, прозоре управління фінансами

Джерело: побудовано на основі [68]

Особлива роль, при формуванні іміджу підприємства, відводиться соціальній відповідальності. Рівень соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств відображає ступінь їхньої готовності та здатності інтегрувати соціальні, екологічні й етичні принципи у свою господарську діяльність, орієнтуючись не лише на отримання прибутку, а й на забезпечення сталого розвитку сільських територій. Він проявляється у дотриманні прав працівників, підвищенні рівня їхньої безпеки та добробуту, раціональному використанні природних ресурсів, участі у розвитку місцевої громади та підтримці соціальної інфраструктури. Високий рівень соціальної відповідальності сприяє зміцненню довіри між підприємством, суспільством і державою, формує позитивну репутацію та підвищує конкурентоспроможність аграрного бізнесу в умовах євроінтеграційних процесів [69].

Г. Сиротюк доводить, що «соціальна відповідальність бізнесу є невід'ємною складовою переходу до зеленої економіки, оскільки вона забезпечує баланс між економічними цілями, екологічними потребами та соціальними очікуваннями» [70].

Л. Бухаріна та А. Сучков вважають, що одним з найнеобхідніших елементів для створення та підтримки позитивного іміджу підприємства є впровадження концепції соціальної відповідальності бізнесу [71].

Можна виділити типів соціальних програм підприємств: внутрішні (орієнтовані на працівників); зовнішні (орієнтовані на суспільство); екологічні програми; освітні та наукові програми; культурно-просвітницькі програми; етичні та правозахисні програми; програми партнерства та сталого розвитку (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Типи соціальних програм підприємств

Тип соціальної програми	Приклади реалізації	Очікуваний соціальний ефект
1. Внутрішні (орієнтовані на працівників)	Медичне страхування, охорона праці, підвищення кваліфікації, преміювання, програми кар'єрного росту	Підвищення мотивації працівників, зниження плинності кадрів, зростання продуктивності праці
2. Зовнішні (орієнтовані на суспільство)	Благодійність, підтримка шкіл, лікарень, спорту, допомога соціально вразливим верствам населення	Підвищення довіри громади, зміцнення репутації підприємства, покращення соціальної стабільності
3. Екологічні програми	Зменшення викидів, сортування відходів, «зелені» технології, озеленення територій	Поліпшення стану довкілля, формування екологічної свідомості, підвищення іміджу як екологічно відповідального бізнесу
4. Освітні та наукові програми	Стипендії студентам, фінансування наукових досліджень, проведення тренінгів і семінарів	Розвиток людського капіталу, підвищення інноваційного потенціалу, формування майбутніх фахівців
5. Культурно-просвітницькі програми	Підтримка музеїв, театрів, фестивалів, збереження культурних пам'яток	Збагачення культурного середовища, популяризація національних традицій, зміцнення духовних цінностей
6. Етичні та правозахисні програми	Впровадження кодексу етики, боротьба з корупцією, забезпечення гендерної рівності	Зміцнення корпоративної культури, підвищення довіри до бізнесу, дотримання етичних стандартів
7. Програми партнерства та сталого розвитку	Спільні проєкти з громадами, участь у державних програмах, розвиток локальних кластерів	Посилення взаємодії бізнесу, влади та громади, реалізація Цілей сталого розвитку, економічна стабільність регіону

Джерело: складено на основі [71, 72].

Отже, узагальнення типів соціальних програм підприємств свідчить, що вони охоплюють широкий аспект напрямів – від підтримки персоналу до розвитку місцевих громад. Реалізація таких програм підвищує соціальну відповідальність бізнесу та сприяє зміцненню його репутації й стійкості.

Принципи соціальної відповідальності підприємств ґрунтуються на поєднанні економічної ефективності з етичними, екологічними та

соціальними аспектами діяльності. Вони передбачають дотримання чесних трудових відносин, забезпечення гідних умов праці та розвитку людського капіталу, раціональне використання природних ресурсів і збереження екосистем, сприяння розвитку сільських громад та підвищенню їхнього добробуту. Важливими складовими є прозорість у веденні бізнесу, партнерство із зацікавленими сторонами, дотримання законодавства, інноваційність та орієнтація на довгостроковий сталий розвиток, що забезпечує гармонійне поєднання економічних, соціальних і екологічних цілей [73].

У міжнародному стандарті ISO 26000:2010 «Guidance on Social Responsibility» наведено основні принципи соціальної відповідальності підприємств (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Принципи соціальної відповідальності згідно ISO 26000

Принцип	Зміст принципу	Очікуваний результат
1. Підзвітність (Accountability)	Підприємство несе відповідальність за вплив своєї діяльності на суспільство, економіку та довкілля; повинно відкрито звітувати про результати.	Підвищення довіри з боку зацікавлених сторін, прозорість діяльності, зменшення репутаційних ризиків.
2. Прозорість (Transparency)	Відкритість у наданні достовірної, повної та своєчасної інформації про політику, рішення і дії підприємства.	Формування позитивного іміджу, поліпшення комунікації з громадськістю та партнерами.
3. Етична поведінка (Ethical behavior)	Дотримання норм моралі, чесності, справедливості та доброчесності в усіх сферах діяльності.	Зростання репутаційного капіталу, довіри працівників, клієнтів і суспільства.
4. Поважання інтересів зацікавлених сторін (Respect for stakeholder interests)	Врахування потреб і очікувань усіх сторін, на яких впливає діяльність підприємства (працівники, споживачі, громада, інвестори).	Гармонізація відносин між бізнесом і суспільством, підвищення рівня партнерства.
5. Дотримання верховенства права (Respect for the rule of law)	Уся діяльність підприємства має відповідати чинному законодавству країни та міжнародним нормам.	Юридична захищеність підприємства, уникнення штрафів, підвищення легітимності бізнесу.

Продовження таблиці 3.4

6. Дотримання міжнародних норм поведінки (Respect for international norms of behavior)	Підприємство повинно діяти відповідно до загальноприйнятих міжнародних стандартів у сфері прав людини, праці, антикорупції, екології тощо.	Підвищення репутації на глобальному рівні, зміцнення конкурентоспроможності на міжнародному ринку.
7. Поважання прав людини (Respect for human rights)	Забезпечення рівних можливостей, недискримінації, гідних умов праці та дотримання прав усіх працівників і партнерів.	Формування справедливого робочого середовища, підвищення соціальної стабільності та лояльності персоналу.

Джерело: складено згідно стандарту [74].

Наведемо декілька практик впровадження соціальної відповідальності у сільськогосподарських підприємствах Львівщини:

1. Фермерське господарство «Апогей Агро»: підтримка місцевих шкіл (пільгові ціни на продукти, закупівля спортінвентарю, забезпечення транспортом); стабільні робочі місця для місцевих; доступність кормів/зерна для пайовиків; участь у кооперативних ініціативах регіону [77].

2. Фермерське господарство «Еко-ферма Шароле»: утримання й адаптація релокованої великої рогатої худоби (підтримка постраждалих від бойових дій); створення місць праці; інвестиції в сучасну ферму — поєднання виробничої та соціальної функцій [78].

3. ТОВ «Агро Фрутіка Бишків»: закупівля ягід у населення (підтримка дрібних виробників); створення сезонних і постійних робочих місць (сортування, переробка); розвиток локального ланцюжка доданої вартості (заморожування/переробка) [79].

4. Фермерське господарство «Сороки Б.М.»: сприяє розвитку місцевих громад через створення робочих місць; забезпечує стабільний дохід для місцевих мешканців; активно долучається до екологічних ініціатив, таких як збереження біорізноманіття та раціональне використання природних ресурсів; підтримує благодійні проекти, спрямовані на допомогу малозабезпеченим верствам населення.

Отже, формування позитивного іміджу та підвищення рівня соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств є ключовими чинниками їхньої довгострокової конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Реалізація соціально відповідальної політики сприяє зміцненню довіри споживачів, партнерів і суспільства, покращує репутацію та створює додану вартість бренду. Впровадження екологічних, етичних і соціальних ініціатив дозволяє підприємствам не лише зменшувати ризики, а й підвищувати ефективність використання ресурсів, формувати лояльність персоналу та залучати інвестиції.

3.2. Інструменти державного регулювання для підвищення інвестиційної привабливості підприємств

Державне регулювання інвестиційної діяльності перебуває у відносно нестійкому стані, який спричинений коливанням макроекономічних індикаторів, а також зміною пріоритетів державного регулювання. До основних проблемних питань, які гальмують реалізацію перспективних напрямів розвитку інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, належать [80]:

- недосконалість нормативно-правової бази, що регламентує інвестиційні процеси у сільському господарстві, зокрема нестабільність законодавства та відсутність довгострокових стратегічних орієнтирів;
- високий рівень податкового навантаження та часті зміни податкової політики, що знижують передбачуваність умов ведення бізнесу;
- обмежений доступ до фінансових ресурсів, зокрема довгострокових кредитів, державних субсидій і грантів для аграрних підприємств;
- недостатній розвиток інвестиційної інфраструктури, у тому числі інституцій, що забезпечують страхування, консалтинг, гарантії та підтримку інвестицій;

- високі ризики інвестування, пов'язані з політичною та економічною нестабільністю, а також військовими загрозами;
- недостатній рівень державної підтримки інноваційних проєктів, спрямованих на модернізацію виробництва, цифровізацію та підвищення ефективності аграрного сектору;
- низький рівень розвитку транспортної, логістичної та енергетичної інфраструктури в сільській місцевості, що підвищує витрати виробників;
- відсутність ефективних механізмів державно-приватного партнерства у реалізації інвестиційних проєктів;
- недостатня інформованість інвесторів щодо потенціалу та можливостей сільськогосподарських підприємств, а також відсутність прозорої системи оцінювання інвестиційної привабливості регіонів.

Інструменти державного регулювання, які використовують для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств є важливою складовою стратегії розвитку аграрної економіки. Ці інструменти мають на меті створення сприятливих умов для залучення інвестицій, підтримку інновацій та розвитку конкурентоспроможності галузі. Для розкриття сутності таких інструментів варто розглянути їх за кількома ключовими напрямками (рис. 3.2).

Коротко проаналізуємо подані на рис. 3.2 інструменти державного регулювання [80, 81]:

1. Одним з основних інструментів підвищення інвестиційної привабливості є податкові пільги та стимули для сільськогосподарських підприємств, які включають:

- податкові канікули — для нових підприємств або для тих, що реалізують інноваційні проєкти;

- податкові пільги для інвесторів сприяє залученню інвестицій у сільське господарство, зокрема для розбудови інфраструктури та модернізації виробничих потужностей;
- запровадження системи державних дотацій та субсидій для аграріїв, які інвестують у новітні технології, сприяє зниженню ризиків для інвесторів і стимулює розвиток інноваційних проектів у галузі.

Рисунок 3.2. Інструменти державного регулювання для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Джерело: побудовано автором на основі [80, 81].

Податкові і фінансові інструменти повинні бути стабільними, прозорими та передбачуваними, щоб інвестори могли мати чітке розуміння, які витрати і вигоди вони можуть очікувати.

2. Удосконалення державного регулювання сільськогосподарських підприємств потребує зменшення адміністративних бар'єрів та спрощення процедур для бізнесу:

- спрощення процедур реєстрації та ліцензування. Легкість у процесі реєстрації підприємства, отримання дозволів та ліцензій є важливим фактором для залучення інвестицій. Чим простіше і швидше підприємці можуть почати свою діяльність, тим привабливіше країна для інвесторів;
- зменшення бюрократичних перепон – боротьба з корупцією та зменшення впливу бюрократичних процедур, що ускладнюють процес ведення бізнесу;
- автоматизація процедур – впровадження електронних платформ для подачі документів, звітності та взаємодії з державними органами значно спрощує процеси та зменшує витрати на ведення бізнесу.

3. Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств залежить від розвитку відповідної інфраструктури. Це включає:

- транспортна інфраструктура – покращення дорожньої мережі та логістичних шляхів дозволяє знизити витрати на транспортування продукції, що робить агробізнес більш конкурентоспроможним;
- енергетична інфраструктура – розвиток відновлюваних джерел енергії та підключення аграріїв до енергетичних мереж дозволяє знизити витрати на енергетичні ресурси;
- інформаційна інфраструктура – забезпечення доступу до сучасних технологій, а також розвиток ІТ-інфраструктури дозволяє аграрним

підприємствам впроваджувати інновації та ефективно керувати процесами.

4. Інвестиції в інновації є важливим напрямом для підвищення привабливості сільськогосподарських підприємств. Держава може сприяти цьому через:

- інвестиції в науково-дослідні розробки – спільні державні та приватні інвестиції в наукові дослідження, які направлені на розробку нових технологій у сільському господарстві, допомагають підвищити ефективність аграрного виробництва;
- підтримка стартапів та інноваційних проектів;
- створення спеціалізованих аграрних фондів, що надають фінансування на умовах часткового державного забезпечення, дозволяє підприємствам запускати нові проекти з мінімальними ризиками.

Правова стабільність і розвиток інституційної бази є основою для залучення інвестицій у сільське господарство. Важливими інструментами є:

- чітке визначення прав і обов'язків учасників аграрного ринку забезпечує захист інтересів інвесторів і запобігає юридичним ризикам;
- введення спеціалізованих судових органів для вирішення спорів у сфері агробізнесу сприяє швидкому та ефективному розгляду справ, що знижує правові ризики для інвесторів;
- створення інструментів для захисту іноземних та місцевих інвестицій, зокрема через укладання угод про уникнення подвійного оподаткування та забезпечення правового захисту інвесторів.

5. Залучення інвестицій потребує також активної участі держави в міжнародних ініціативах та маркетингових програмах:

- залучення ресурсів міжнародних фінансових установ (наприклад, Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку)

допомагає залучати додаткові інвестиції та фінансування для розвитку аграрного сектору;

- держава може активізувати маркетингові кампанії для популяризації аграрної продукції на міжнародних ринках, що збільшує попит на продукцію та стимулює інвестиції в агробізнес.

У Львівській області для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств створено Регіональний фонд підтримки підприємництва та Львівський регіональний центр з інвестицій та розвитку. Ці органи надають фінансову підтримку та консультативну допомогу сільськогосподарським підприємствам з метою розвитку аграрного сектору та залучення інвестицій [82, 83].

Для покращення інвестиційної привабливості підприємств запропонуємо заходи (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Заходи для покращення інвестиційної привабливості

Орган	Заходи для покращення інвестиційної привабливості
Регіональний фонд підтримки підприємництва у Львівській області	1. Розробити програми фінансової підтримки для малих та середніх підприємств (МСП), що хочуть залучити інвестиції.
	2. Підтримати підприємства у формуванні бізнес-планів для інвесторів та допомогти у пошуку потенційних інвесторів.
	3. Впровадити інструменти для надання пільгових кредитів або грантів для підприємств, які реалізують інноваційні проекти.
	4. Створити платформу для навчання підприємців і представників інвесторів щодо можливостей, доступних на ринку Львівської області.
	5. Сприяти розробці інфраструктури для підтримки стартапів, таких як технопарки та інкубатори підприємств.
Львівський регіональний центр з інвестицій та розвитку	1. Розробити стратегію залучення інвестицій з акцентом на різноманітні сектори економіки (технології, сільське господарство, енергетика).
	2. Проводити регулярні форуми та конференції для залучення міжнародних інвесторів до Львівської області.

	3. Розробити систему "одного вікна" для інвесторів, яка дозволить спростити адміністративні процедури та дозволи для інвестиційних проєктів.
	4. Створити онлайн-платформу для моніторингу інвестиційних проєктів та надання консалтингових послуг для інвесторів і підприємців.
	5. Підтримувати місцевих підприємців у розробці стратегії розвитку бізнесу, сприяючи створенню сприятливого середовища для їх росту і стабільного розвитку.
	6. Сприяти розвитку інфраструктури для бізнесу та інвесторів (промислові парки, логістичні центри тощо), щоб знизити витрати на запуск нових проєктів.

Інструменти удосконалення державного регулювання для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств є комплексними і повинні включати податкові, фінансові, інфраструктурні та правові зміни. Забезпечення інвестиційної привабливості потребує стабільної політики, активної підтримки інновацій та розвиток сприятливого бізнес-клімату. Успішне використання цих інструментів дозволить значно підвищити ефективність сільськогосподарських підприємств і сприятиме сталому розвитку аграрного сектору в Україні.

3.3. Розвиток інноваційних технологій та їх вплив на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств

Інноваційні технології є важливим чинником, який визначає конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств у сучасному економічному середовищі. Вони не лише сприяють підвищенню продуктивності праці, зниженню витрат і поліпшенню якості продукції, але й істотно впливають на інвестиційну привабливість підприємств. В умовах постійних змін у глобальній економіці, зокрема зміни клімату, зміни в аграрних технологіях, інновації стають необхідною складовою для забезпечення стабільного розвитку сільського господарства.

Інноваційні технології в сільському господарстві охоплюють широкий спектр новітніх досягнень у галузі науки та техніки, які сприяють покращенню продуктивності та ефективності сільськогосподарського виробництва. Це технології, що стосуються безпосередньо агрономії (нові сорти культур, біотехнології), так і автоматизація та цифровізація виробничих процесів (роботизовані системи, дрони, система точного землеробства, блокчейн для відстеження ланцюга постачань).

Розвиток інновацій у сільському господарстві дозволяє значно підвищити ефективність виробництва. До основних переваг належать [84]:

1. Збільшення продуктивності, оскільки нові технології дозволяють досягати більш високих врожаїв при менших витратах ресурсів. Наприклад, технології точного землеробства використовують дані про стан ґрунту, вологість, температуру та інші параметри, що дає змогу значно покращити ефективність використання добрив і засобів захисту рослин.

2. Зниження витрат, так як автоматизація виробничих процесів, таких як сівба, полив або збирання врожаю, знижує витрати на працю та зменшує ризики, пов'язані з людським фактором. Це також дозволяє зменшити витрати на енергоресурси, що має значний вплив на зниження загальної вартості продукції.

3. Поліпшення якості продукції, оскільки інноваційні технології дозволяють контролювати якість продукції на всіх етапах її виробництва, зберігання і транспортування. Наприклад, використання біотехнологій для покращення генетичних характеристик культур може збільшити їх стійкість до шкідників і хвороб, а також покращити смакові якості.

Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств у значній мірі залежить від їх здатності впроваджувати інновації. Інвестори зазвичай орієнтуються на підприємства, що мають конкурентні переваги, а інновації можуть стати одним з таких факторів. Впровадження новітніх

технологій є індикатором високого рівня розвитку підприємства і потенціалу для сталого зростання (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Вплив впровадження інноваційних технологій на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств

Фактор впливу	Сутність впливу	Результат для інвестиційної привабливості підприємства
Стимулювання інвестицій	Інноваційні технології підвищують ефективність виробництва – збільшують врожайність, знижують собівартість, оптимізують використання ресурсів.	Зростання прибутковості підприємства, підвищення рівня довіри інвесторів, збільшення обсягів залучених інвестицій.
Доступ до державних і міжнародних програм підтримки	Підприємства, що впроваджують екологічно чисті та інноваційні технології, можуть отримувати фінансування через гранти, пільгові кредити, міжнародні програми підтримки «зеленого» розвитку.	Розширення фінансових можливостей, зниження ризиків та вартості капіталу, підвищення конкурентоспроможності підприємства.
Залучення технологічних партнерів	Використання інноваційних технологій підвищує зацікавленість ІТ-компаній, наукових установ та стартапів у співпраці з аграрним сектором.	Отримання доступу до сучасних технологічних рішень, підвищення ефективності виробництва, розвиток партнерських відносин і можливостей для зростання.

Джерело: побудовано на основі [85].

Одним із суттєвих факторів, який підвищує інвестиційну привабливість підприємства, є його фінансова стійкість. Впровадження інноваційних технологій допомагає аграрним підприємствам знижувати фінансові ризики, підвищувати прогнозованість фінансових результатів та забезпечувати довгострокову стабільність.

Для зниження ризиків доцільно використовувати сучасні технології, що дозволяє підприємствам краще адаптуватися до змін на ринку, знижувати виробничі ризики (пов'язані з неефективним використанням ресурсів або небажаними погодними умовами) і тим самим покращувати їх фінансову стабільність.

Інвестиції в інновації сприяють підвищенню ліквідності підприємства через ефективніше управління виробничими процесами та зниження собівартості продукції. Це, в свою чергу, збільшує можливість підприємства отримувати прибуток і генерувати позитивний фінансовий результат.

Розвиток інноваційних технологій у сільському господарстві має значний потенціал, зокрема в таких напрямках, як [85]:

1) цифровізація та автоматизація – інтеграція передових інформаційних технологій і автоматизованих систем у виробничі процеси (наприклад, використання IoT, дронів, роботів для сільськогосподарських робіт) дозволить створювати гнучкі та високопродуктивні аграрні підприємства, що здатні швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища;

2) зелені технології – впровадження екологічно чистих технологій, таких як біоенергетика, використання відновлювальних джерел енергії та інші екологічно сприятливі рішення, допоможе не лише зберігати природні ресурси, але й підвищити репутацію підприємства серед екологічно орієнтованих інвесторів;

3) інновації в генетиці та біотехнологіях – розвиток нових сортів культур, стійких до кліматичних змін і шкідників, є важливим напрямком для зростання продуктивності і забезпечення продовольчої безпеки.

Проаналізуємо як різні технології впливають на три основні напрями діяльності: зростання продуктивності, зниження витрат та покращення управління. Найбільший внесок у вдосконалення процесу прийняття рішень демонструють ERP-системи та технології Інтернету речей (IoT), тоді як за

показниками продуктивності лідирують біотехнології. Це свідчить про відсутність універсального підходу для аграрного бізнесу та підкреслює необхідність комплексного використання різних технологій. Зокрема, невеликі фермерські господарства можуть швидко отримати переваги від впровадження автоматизації та технологій точного землеробства, тоді як великі агрохолдинги досягають найвищої ефективності через інтеграцію ERP-систем, IoT-платформ і аналітики великих даних (Big Data). Для підприємств, які виробляють органічну продукцію – біотехнології та цифрові системи моніторингу без застосування хімічних засобів.

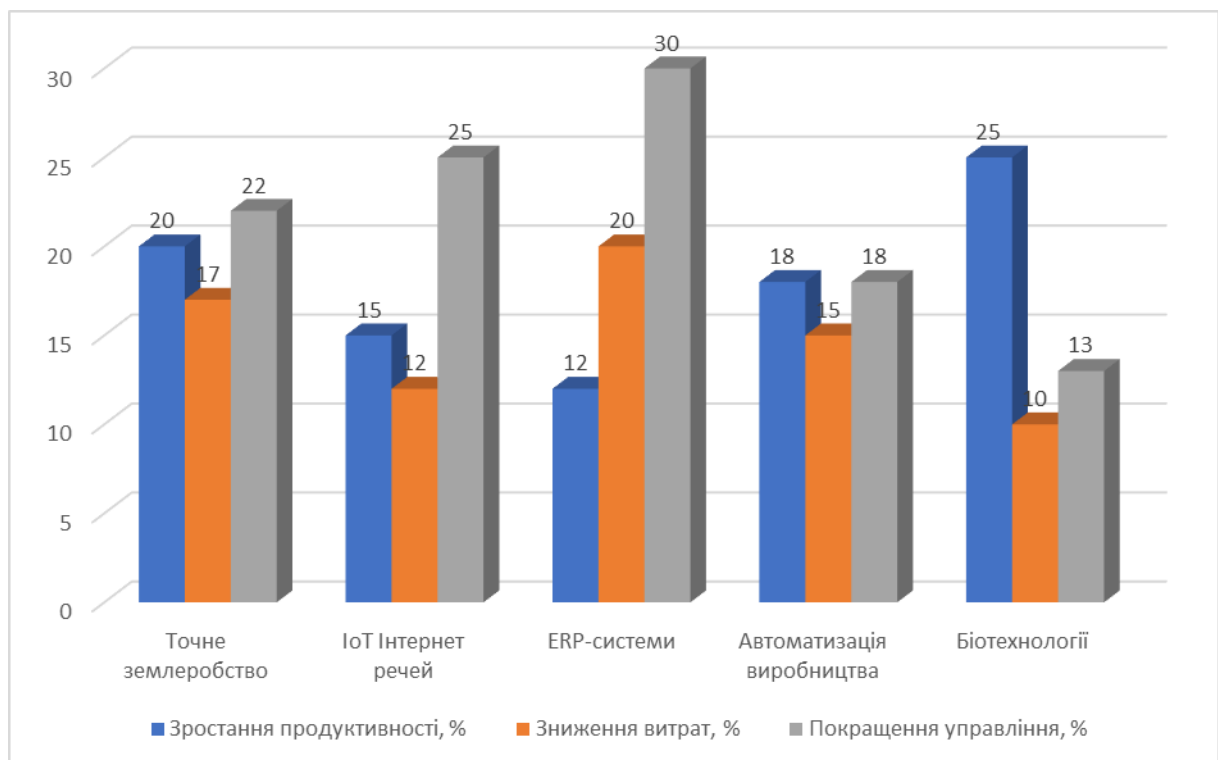

Рисунок 3.3. Вплив інновацій на діяльність сільськогосподарських підприємств

Джерело: побудовано на основі [87, 88].

У сучасному бізнес-середовищі, де конкуренція стає все більш жорсткою, кожне підприємство шукає нові способи для підвищення своєї ефективності та привабливості для інвесторів. Одним із таких інструментів є

використання системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM, Customer Relationship Management). Ця технологія дозволяє не тільки покращити взаємодію з існуючими клієнтами, а й залучити нових, що сприяє зростанню фінансових результатів та інвестиційної привабливості підприємства.

CRM-система – це комплекс програмного забезпечення, яке допомагає підприємствам автоматизувати процеси взаємодії з клієнтами на всіх етапах їхнього життєвого циклу. Вона включає інструменти для управління контактами, зберігання історії взаємодій, аналізу поведінки клієнтів та прогнозування їхніх потреб. В залежності від специфіки бізнесу, CRM може мати різні функціональні можливості: від простих баз даних контактів до складних аналітичних інструментів і інтеграцій із зовнішніми системами [89].

Обґрунтуємо доцільність впровадження CRM-системи у діяльність сільськогосподарських підприємств Львівської області через економічні, управлінські та стратегічні аргументи [89, 90]:

1. Підвищення конкурентоспроможності в умовах ринкової трансформації. Сільське господарство Львівщини орієнтоване на розвиток експорту, зокрема ягід, молочної та м'ясної продукції, а також органічного виробництва. На таких ринках ключову роль відіграє якість взаємодії з покупцями, партнерами й трейдерами. CRM-система дозволяє: систематизувати інформацію про клієнтів, покупців і дистриб'юторів; забезпечити індивідуальний підхід до кожного контрагента; формувати довгострокові партнерські відносини – фактор, що безпосередньо підвищує конкурентоспроможність підприємства.

2. Ефективне управління продажами та збутом. Для підприємств Львівської області, особливо в аграрному секторі, характерна сезонність виробництва й реалізації продукції. CRM-система допомагає: прогнозувати

попит на продукцію; аналізувати динаміку продажів у різні періоди; оптимізувати роботу торгових представників; автоматично формувати звіти щодо клієнтів і замовлень.

3. Поліпшення взаємодії з клієнтами та підвищення лояльності CRM дає змогу: створити єдину базу даних клієнтів, що містить історію замовлень, оплат, претензій і зворотного зв'язку; швидко реагувати на запити споживачів (наприклад, у сфері експорту ягід або молочної продукції); проводити цільові маркетингові кампанії; підвищувати рівень задоволеності клієнтів. У результаті формується позитивний імідж підприємства, що особливо важливо для виходу на європейський ринок.

4. Цифровізація управління та прозорість бізнес-процесів. CRM-система є складовою цифрової трансформації аграрного бізнесу. Вона сприяє: автоматизації документообігу; контролю за виконанням завдань працівниками; аналізу ефективності роботи менеджерів із продажу. Для керівництва це означає оперативний доступ до аналітики, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.

5. Зростання економічної ефективності. Завдяки CRM можна: зменшити витрати на пошук нових клієнтів через утримання постійних; збільшити середній обсяг продажів за рахунок крос-продажів і повторних замовлень; мінімізувати ризики втрати даних чи клієнтів через людський фактор. Таким чином, впровадження системи прямо впливає на прибутковість підприємства.

6. Підтримка інвестиційної привабливості. Використання CRM демонструє інвесторам і партнерам, що підприємство: працює за сучасними стандартами менеджменту; має прозору структуру управління клієнтськими відносинами; готове до збільшення бізнесу.

Впровадження CRM-системи для сільськогосподарських підприємств Львівської області - це не лише технічне оновлення, а стратегічний крок до:

підвищення ефективності управління, цифровізації бізнес-процесів, зростання клієнтської лояльності і формування сталого конкурентного середовища в регіоні.

Таким чином, інноваційні технології мають значний вплив на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств. Вони сприяють зниженню витрат, підвищенню ефективності та якості виробництва, що робить підприємства більш привабливими для інвесторів. Впровадження інновацій не лише підвищує конкурентоспроможність підприємства, а й допомагає зберігати природні ресурси, що є важливим фактором у розвитку сталого сільського господарства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне обґрунтування сутності інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, проведено аналіз їх сучасного стану та проведено оцінку результативності інвестиційної діяльності. На основі практичних рекомендацій визначено шляхи підвищення інвестиційної привабливості та сформовано інвестиційну стратегію розвитку. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна зробити такі висновки:

1. З'ясовано, що інвестиційна привабливість є комплексною економічною категорією, що відображає сукупність характеристик підприємства, які визначають доцільність і безпечність вкладення капіталу в його діяльність. Це багатовимірний показник, який інтегрує фінансові, організаційні та ринкові характеристики підприємства, визначаючи його місце в системі інвестиційних відносин.

2. Доведено, що інвестиційний процес у сільському господарстві виступає цілісною системою дій, спрямованих на формування, розподіл та ефективне використання інвестиційних ресурсів з метою забезпечення сталого розвитку підприємства. Він охоплює комплекс взаємопов'язаних етапів – від аналізу інвестиційних можливостей та оцінювання потреб у капітальних вкладеннях до реалізації інвестиційних проєктів і контролю за їх результативністю.

3. Досліджено зовнішні і внутрішні фактори інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, і доведено, що зовнішні фактори, хоча й перебувають поза прямим контролем підприємства, суттєво впливають на його інвестиційну привабливість, формуючи загальні умови ведення бізнесу та рівень ризиків. Водночас внутрішні фактори, на які підприємство може безпосередньо впливати через управлінські рішення, відіграють ключову роль у формуванні його конкурентних переваг та

визначають реальні можливості ефективного використання залучених інвестицій. Саме їх цілеспрямоване управління відповідно до стратегічних цілей розвитку забезпечує позитивну оцінку інвестиційної привабливості підприємства з боку потенційних інвесторів.

4. Приділено увагу оцінці інвестиційної привабливості як ключовому індикатору здатності підприємства забезпечувати зростання, залучати зовнішній капітал та ефективно конкурувати в умовах динамічного ринкового середовища.

5. Проаналізовано діяльність сільськогосподарських підприємств Львівської області та їх інвестиційну привабливість. Встановлено, що в області функціонує 1333 малих сільськогосподарських підприємств та 42 великих і середніх. У 2024 р. в продукції сільського господарства частка рослинництва становила 76 %, а тваринництва – 24 %.

6. В результаті дослідження встановлено, що сільськогосподарські підприємства регіону у галузі рослинництва є основними виробниками сої, ріпаку та зернових культур, а виробництво соняшнику скоротилося майже удвічі у 2024 р. порівняно з 2020 р. У галузі тваринництва на протязі 2020–2024 років підприємства демонстрували стабільне нарощення обсягів виробництва основних видів тваринницької продукції. Зокрема, вирощування сільськогосподарських тварин збільшилося на 60,5 %, а реалізація м'яса – на 68,6 %, молока підвищилося на 13,5 %, а яєць - зросло більш ніж удвічі.

7. Виявлено, що аграрний сектор регіону демонструє стабільне покращення фінансово-економічних показників: зростають обсяги реалізації продукції та прибуток підприємств, підвищуються ліквідність і фінансова стійкість, модернізується виробничо-технічна база, збільшується продуктивність праці та фондівіддача, а також активізуються інвестиційні процеси. Водночас певне зниження рентабельності вказує на необхідність подальшої оптимізації витрат і впровадження інноваційних технологій,

здатних компенсувати швидке зростання собівартості. Загалом позитивна динаміка ключових показників свідчить про адаптацію підприємств до викликів воєнного часу, відновлення ефективності виробництва та посилення інвестиційної привабливості аграрного сектору Львівщини.

8. Встановлено, що Львівська область за обсягом залучених інвестицій посідає четверте місце серед регіонів України, склавши 47,5 млн грн., що вказує про значний економічний потенціал регіону. У 2024 р. порівняно з 2020 р. обсяг інвестицій зріс майже в 4 рази. Частка аграрного сектору в надходженні капітальних інвестицій зросла з 4,31 % у 2020 р. до 8,12 % у 2024 р., що свідчить про підвищення значущості сільського господарства у структурі інвестицій області.

9. Результати оцінки засвідчили, що у 2024 році сільськогосподарські підприємства Львівської області загалом мають високий рівень інвестиційної привабливості: середній інтегральний бал становить 4,4 із 5 можливих, що підтверджує наявність сприятливих умов для залучення інвестиційних ресурсів та формування стабільного інвестиційного середовища в регіоні.

10. Доведено, що формування позитивного іміджу та підвищення рівня соціальної відповідальності підприємств є взаємопов'язаними процесами, що забезпечують зміцнення конкурентних позицій компанії, підвищення довіри з боку споживачів, партнерів і суспільства загалом. Реалізація соціально відповідальної політики сприяє покращенню репутації, зростанню лояльності стейкхолдерів, посиленню інвестиційної привабливості та довгостроковій стабільності бізнесу. Системне впровадження екологічних, соціальних та етичних практик не лише формує позитивний імідж, але й мінімізує ризики, підвищує ефективність управління та підкреслює стратегічну орієнтацію підприємства на сталий розвиток у сучасних умовах трансформаційної економіки.

11. Наведено інструменти державного регулювання для підвищенні інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Ефективне застосування податкових пільг, державних гарантій, програм фінансової підтримки, спрощення дозвільних процедур та розвиток інфраструктури не лише зменшує ризики для інвесторів, а й сприяє модернізації підприємств, посиленню їх конкурентоспроможності та активізації інноваційної діяльності. Сукупність цих інструментів створює умови для сталого економічного розвитку, зміцнює інвестиційний клімат країни та стимулює приплив як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій.

12. Вказано, що розвиток інноваційних технологій суттєво підвищує інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств, оскільки впровадження сучасних агротехнічних рішень, цифрових платформ для управління виробництвом та автоматизованих систем обліку ресурсів дозволяє зменшити витрати, підвищити продуктивність і забезпечити стабільність прибутковості. Запропоновано підприємствам використання системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM), яка дозволяє не тільки покращити взаємодію з існуючими клієнтами, а й залучити нових, що сприяє зростанню фінансових результатів та інвестиційної привабливості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Китайчук Т. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*, 2023. № 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65> (дата звернення: 20.10.2025).
2. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві: монографія. Київ : Лібра, 2014. 368 с.
3. Аранчій Д. С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*. матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 26 жовт. 2017 р.). м. Полтава, 2017. С 144-147.
4. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організації. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (дата звернення: 20.10.2025).
5. Пилипенко О. І. Інтерпретація поняття «інвестиційна привабливість» на різних рівнях економічної системи. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2009. Випуск 49 (3). С. 50-58.
6. Goncharuk A. G., Karavan S., The Investment Attractiveness Evaluation: Methods And Measurement Features. *Polish Journal of Management Studies*, Czestochowa Technical University, Department of Management, 2013.vol. 7(1), Pp.160-166.
7. Крамаренко К.М. Інвестиційна привабливість підприємства та методичні підходи до її визначення. *Причорноморські економічні студії*. Вип. 10. 2016. С. 101-104.

8. Ilyash O. Evaluation of enterprise investment attractiveness under economic development, 2020. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*. Online. 16 March 2020. Vol. 47, no. 47, pp. 95-113. DOI 10.2478/bog-2020-0006. (Accessed 26 October 2025)
9. Ситник О.В. Економічна сутність інвестиційної привабливості підприємства та її характеристики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №23 С. 127-130.
10. Швиданенко Г.О., Будяєв М.О., Становлення наукового поняття «інвестиційна привабливість підприємств». *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015, № 3. Т. 2. С. 238-243.
11. Золотарьова О., Інвестиційна привабливість України: зміст, тенденції та управління. *Економічний вісник ДДТУ*, 2020. С. 6-16.
12. Очерідко О., Тоньких Л., The essence and value of investment attractiveness of modern holding enterprises. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Том 2 № 4. С. 78-85.
13. Гетьман, О. М. Даньків В. Й., Книшева Б. В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах кризи. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Ужгород: УжНУ, 2013. Вип.3 (40). С. 49–52. (Серія: Економіка).
14. Очередько О.О. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства в умовах кризи. *Вісник Приазовського державного технічного університету: зб.наукових праць*. Маріуполь: ПДТУ, 2015. Вип. 29. С. 91-97. (Серія: Економічні науки).
15. Лівощко Т.В., Моргунова К.І. Інвестиційна привабливість підприємств. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2013. С.101-107.

- 16.Бутенко Д.С. Фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 2. С. 415–418.
- 17.Сиротюк Г. Інвестиційний потенціал України в умовах сьогодення. *Вісник Львівського національного університету природокористування: економіка АПК*. 2023. № 30. С.28-33. <https://doi.org/10.31734/economics2023.30.028>
- 18.Ходаківський В. М., Поліщук М. П. Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств у контексті їх галузевої структури виробництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 3. С. 31–37.
- 19.Ситник О. В. Економічна сутність інвестиційної привабливості підприємства та її характеристики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 23. С. 127–130.
- 20.Кривов'язюк І.В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія.: Економічні науки*. 2018. Вип. 31.
- 21.Ткачук І.І., Спіцина Ю.Г. Сутність поняття «інвестиційна привабливість підприємства». *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Випуск № 5(67). <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2018-5-21>.
- 22.Погребняк А. Ю., Лопатюк В. С. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"*, 2023. №26. С. 79-83. <https://doi.org/10.20535/2307-651.26.2023.287411>
- 23.Скалюк Р.В., Лоїк О.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 115–122.

- 24.Гурова К., Мельничук М., & Пащенко А. Оцінювання інвестиційної привабливості малого підприємства. *Економіка та суспільство*, 2021. №32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-77>.
- 25.Кубарева І. В. Методичні та прикладні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Стратегія економічного розвитку України* : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», Укр. Союз промисловців і підприємців, Ін-т світ. екон. і міжнар. відносин НАНУ ; [редкол.: А. П. Наливайко (голов. ред.) та ін.]. Київ : КНЕУ, 2014. № 35. С. 31–40.
- 26.Доценко І., & Матвійчук Л. Модель оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Modeling the development of the economic systems*, 2021. №2. С.6–11. <https://doi.org/10.31891/mdes/2021-2-1>.
- 27.Davydenko N. & Skrypyk H. Evaluation Methods Of Investment Attractiveness Of Ukrainian Agricultural Enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies, Publishing house «Baltija Publishing»*, 2017. vol. 3(5). DOI: 10.30525/2256-0742/2017-3-5-103-107.
- 28.Козяр Н.О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. № 16. С. 67–75.
- 29.Жуков В.В. Методичні підходи до оцінки привабливості інвестиційних проектів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 13. Ч. 1. С. 100-105.
- 30.Косенко А.В. Нормативно-правовий механізм державного регулювання інвестиційних потоків в Україні. *Економіка будівництва і міського господарства*, 2013. №9 (2), С. 149-159.
- 31.Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18.09.1991 за № 1560-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 21.10.2025).

- 32.Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-УІ, 2010. Офіційний вісник України, 92, т. 1, с. 9.
- 33.Бюджетний кодекс України від 07.10.2010 р. в поточній редакції від 4.07.2025 р. № 4468-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 21.11.2025).
- 34.Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 22.11.2025).
- 35.Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. N 959-ІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 22.11.2025).
- 36.Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 01.06.2010 р. № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>. (дата звернення: 22.11.2025).
- 37.Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 р. N 40-ІV URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 22.11.2025).
- 38.Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 22.11.2025).
- 39.Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 № 1877-ІV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> (дата звернення: 22.11.2025).
- 40.Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Закон України від 09.02.2012 № 4391-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text> (дата звернення: 22.11.2025).

41. Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2021-2030. Розпорядження Кабміну від 15 листопада 2024 р. № 1163-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-strategii-rozvytku-silskoho-hospodarstva-ta-silskykh-terytorii-v-ukraini-na-period-i151124-1163> (дата звернення: 22.11.2025).
42. Угода про асоціацію між Україною та ЄС, ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 22.11.2025).
43. Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/strategiya-rozvytku-lvivskoyi-oblasti-na-period-2021-2027-rokiv.pdf> (дата звернення: 24.11.2025).
44. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/services-team/about-ukraineinvest> (дата звернення: 22.11.2025).
45. Дзюрах Ю.М., Особливості регулювання інвестиційної діяльності в сільськогосподарській сфері на засадах конкурентного аналізу. *Економіка та держава. Серія: державне управління*. 2018. №8. С. 38–42.
46. Макалюк І.В., Рурак К.М. Роль інвестицій у післявоєнному відновленні України. *Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки*: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції. 23 листопада 2022 року. Київ : ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2022. С. 61.
47. Головне управління статистики у Львівській області. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Dialog/statfile_n.asp?lang=1 (дата звернення: 25.10.2025).
48. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 25.10.2025).

- 49.Площа ягідників і садів у Львівській області (Україна) до кінця року зросте на 400 га. URL: до <https://uaivf.com.ua/ploshha-yagidnykiv-i-sadiv-u-lvivskij-oblasti-ukrayina-do-kinczya-roku-zroste-na-400-ga> (дата звернення: 26.10.2025).
- 50.Іщенко Н. А., Грешнікова М. О. Теоретико-методичні засади оцінки фінансового стану підприємства. *Наукові записки КНТУ*, Вип. 15, 2014, с. 42-46.
- 51.Заніздра В. С., Мельник Т. А. Економічна сутність фінансового стану підприємства. *Наукові записки, КНТУ*, Вип. 12, ч.2, 2012, с. 102-104.
- 52.Томчук О., Долінська С. & Кабачій Б. Фінансовий аналіз інвестиційної та інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: шляхи удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2024. №59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-70>
- 53.Лесюк А. С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83–88. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.8.83 (дата звернення: 04.11.2025).
- 54.Ринок праці України 2022-2023: стан, тенденції та перспективи. URL: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebd_ukraine-lm-1 (дата звернення: 04.10.2025).
- 55.Офіційна сторінка Львівської районної державної адміністрації: URL: https://lviv-rda.gov.ua/category/novyny/novyny-vid-strukturnyh-pidrozdiliv/silske-hospodarstvo/?utm_source (дата звернення: 04.10.2025).
- 56.Руденко В. В. Методичні підходи до розробки інвестиційної політики підприємств. *Наука й економіка: Наук.-теорет. ж-л*. Хмельницький: ХЕУ, 2010. № 2 (18). С. 187-197. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/8264/1/NE_2010_2.pdf.
- 57.Савицька О. М. Фінансові можливості підвищення ефективності управління та забезпечення інвестиційної привабливості підприємств.

- Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем: колективна монографія / під заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В.; *Національний університет "Києво-Могилянська академія"*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2024. [Підрозділ] 4.3. С. 422-452. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/30174> (дата звернення: 04.10.2025).
58. Smith J. Investment strategies in the agricultural sector: monograph. Oxford: Oxford University Press, 2019. 284 p.
59. Коваленко Л. М. Інституційні чинники формування інвестиційного клімату в аграрному секторі України: монографія. Харків: ХНАУ, 2020. 312 с.
60. Скалюк Р.В., Лоїк О.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 115–122.
61. На Львівщині зросли площі плодово-ягідних плантацій. URL: <https://agroportal.ua/news/rastenievodstvo/na-lvivshchini-zrosli-ploshchi-plodovo-yagidnih-plantaciy> (дата звернення: 26.10.2025).
62. Більше 100 заявок подано Львівськими аграріями на 2 грантове вікно інвестиційної програми ФАО. *Вісник Агрофорум*. 2024. № 6. С. 4.
63. Суб'єкти тваринництва Львівщини отримають дотацію за прирощене поголів'я корів. URL: <https://dobrotvirska-gromada.gov.ua/news/1677162682> (дата звернення: 04.10.2025).
64. Екоферма на Львівщині побудує сучасний корівник. URL: <https://agroportal.ua/news/novosti-kompanii/ekoferma-na-lvivshchini-rozshiryuye-molochne-tvarinnictvo> (дата звернення: 26.10.2025).
65. На Львівщині збудують дві станції з виробництва біогазу на очисних спорудах. URL: <https://varianty.lviv.ua/publikatsiyi/na-lvivshchyni-zbuduiut->

[dvi-stantsii-z-vyrobnytstva-biohazu-na-ochysnykh-sporudakh](https://doi.org/10.35774/dvi-stantsii-z-vyrobnytstva-biohazu-na-ochysnykh-sporudakh)

(дата

звернення: 26.10.2025).

66. Никифорова В., Кравченко В. Роль іміджу в створенні конкурентних переваг підприємства. 2017. №4. С. 69-83.
67. Булгакова О. В. Бренд-імідж підприємства на споживчому ринку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017. Вип. 13. Ч.1. С. 31-36 23
68. Строцюк Ю. В. Сутність та значення позитивного іміджу для підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління*. 2010. №684, С. 243-248
69. Зварич, Р., Гомотюк, В., Рівіліс, І. та Дейнека, Ю., 2022. Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент міжнародного корпоративного менеджменту в умовах кризи. *Вісник Економіки*, 2, с. 142-156. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.142>.
70. Сиротюк Г. В., Янковська К. С., Болтянська Л. О. Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент адаптації до викликів зеленої економіки. *Аграрна економіка. Науковий журнал Львівського НУП*. 2025. Т. 18. № 1-2. С. 113-118 <https://doi.org/10.31734/agrarecon2025.01-02.113>
71. Бухаріна Л. М., Сучков А. В. Використання соціальної відповідальності бізнесу для створення позитивного іміджу підприємства. *Економіка і організація управління*. № 1 (17) -2 (18). 2014. С. 48-53.
72. Соціально-економічна відповідальність підприємництва: теорія, методологія, напрямки розвитку: М. М. Деліні. Краматорськ: ДДМА, 2017. 451 с/
73. Попадюк О. В. та Лучик О. І. Принципи та механізм соціальної відповідальності в умовах стратегічного управління підприємством. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. №36. С. 235-246.

- 74.ISO 26000:2010. Guidance on social responsibility. URL: <https://www.iso.org/standard/42546.html> (дата звернення: 10.09.2025).
- 75.Філіппова С. В. Соціальна відповідальність у стратегії управління вітчизняним підприємством: проблемні питання інтегрування механізму. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 2(30). С. 5–17. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No2/5.pdf> (дата звернення: 26.10.2025).
- 76.Лінгур, Л. Роль корпоративної соціальної відповідальності у формуванні стратегії розвитку підприємства: сучасний підхід. *Економіка та суспільство*, 2023. №49. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-11> (дата звернення: 26.10.2025).
- 77.ФГ «Апогей Агро». URL: <https://elevatorist.com/kompanii/600-apogey-agro>.
- 78.Успішний розвиток фермерства на Львівщині: приклад господарства «Еко-Ферма Шароле». URL: <https://loda.gov.ua/news/145077> (дата звернення: 26.10.2025).
- 79.ТОВ «Агро Фрутіка Бишків». URL: <https://www.dlab.com.ua/id/8300> (дата звернення: 26.10.2025).
- 80.Левандівський О. Т. Інвестиції сільськогосподарських підприємств. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Економіка*. Івано-Франківськ. 2019. Випуск 14. С. 92-95.
- 81.Смик Р. Ю. Інвестиції у аграрному секторі економіки України. *Інтелект XXI*. 2020. № 1. С. 127-130.
- 82.Регіональний фонд підтримки підприємництва у Львівській області. URL: <https://www.ukraine.com.ua/egrpou/34306875> (дата звернення: 26.10.2025).
- 83.Львівський регіональний центр з інвестицій та розвитку. URL: <https://www.dlab.com.ua/id/21711> (дата звернення: 26.10.2025).

- 84.Мазнев Г. Є. Інноваційна діяльність як фактор підвищення ефективності агровиробництва. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 36-47.
- 85.Погрішук О. Інноваційні технології як фактор посилення економічного потенціалу аграрного бізнесу. *Modeling the development of the economic systems*, 2025. №1. С.451-455. URL:<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-58>
- 86.Попова О., Коцюбинська Л., & Скубій О. Інвестиційна діяльність в сільському господарстві в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*, 2023. №54. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-49>.
- 87.Стратегія адаптації сільського господарства до зміни клімату до 2030 року. URL: <https://minagro.gov.ua/strategy2030/> (дата звернення: 26.10.2025).
- 88.Боброва І.О. Демографічна ситуація в сільській місцевості України та її вплив на аграрну сферу. *Демографія та соціальна економіка*. 2023. №1. С. 34-42.
- 89.CRM-концепція як інструмент бізнес-маркетингу для підприємств АПК. URL:http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/2752/1/VZNAU_2013_1- (дата звернення: 26.10.2025).
- 90.Семенов А. Г. Моделювання інвестиційної діяльності підприємств. *Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво*. 2016. № 6. С.89-95.
- 91.Баран А.В. Особливості відновлення українського бізнесу в повоєнний час. *Проблеми розвитку економіки підприємства: погляд молоді*: Матеріали XVI Міжнародної наукової конференції здобувачів вищої освіти (м. Харків, 10 березня 2023 року). Харків: ХНАДУ. 2023. С. 48-49.
- 92.Баран А.В., Максимович В.В. Ризики в інноваційній діяльності підприємств. *Збірник матеріалів Звітної студентської наукової*

конференції за результатами науково-дослідної роботи у 2022 р. / за заг. ред. В.М. Коваліва, Р.Д. Федіва м. Дубляни, 2023. С. 39-41.

93. Баран А., Саракун В. Роль інновацій у стратегічному розвитку аграрних підприємств. Теоретичні аспекти ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств. *Збірник матеріалів Звітної студентської наукової конференції за результатами науково-дослідної роботи у 2023 р. 7.03. 2024 р./ за заг. ред. В.М. Коваліва, Р.Д. Федіва м. Дубляни, 2024. С. 50-53.*
94. Баран А.В. Соціально-економічні аспекти підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. *Сучасний менеджмент: витоки, реалії та перспективи розвитку: тези доп. XI Всеукр. студент. наук.-практ. конф., присвяч. 74-й річниці від дня народження д.е.н., професора Петра Степановича Березівського. Львів, 2025. С. 217-220.*
95. Баран А. Біоекономіка як інструмент сталого розвитку в умовах глобалізації. *Дні студентської науки у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького : тези доп. студ. конф. фак-ту управління, економіки та права. Львів, 14–15 травня 2025 р. / [відп. ред. М.П. Лизак; МОН України, ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького]. Львів: [ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького], 2025. С. 423-426.*